Nº113 (24.395)

ПщІэ зыхуэсщІ ныбжьэгъухэ! Си псалъэр зытеухуар Донбассым щыІэ щытыкІэмрэ 2014 гъэм ІэщэкІэ къэралыр якъутэу Украинэм тепщэгъуэ щызыубыда неонацистхэм ар къэ эщІэгъэкІыжыным теухуа дзэ операцэ хэхар зэрекіуэкіымрэщ.

Нобэ фэ, ди къэралым и цІыхухэм, щіэблэ зэмыліэужьыгъуэхэм я ліыкіуэхэм, зи ныбжькіэ, къызыхэкіа лъэпкъкіэ зэхуэмыдэхэм, ди Хэку иным и цІыхубэм, тхыдэшхүэ зиІэ Урысейм зэкъуигъэувэ псоми, зауэм и гуащІэгъуэм хэт икІи зи къалэнхэр абы щызыгъэзащІэ сэлэтхэм, офицерхэм, доброволецхэм, ди къуэшрэ ди шыпхъуу Донецк, Луганск ціыхубэ республикэхэм, Херсон, Запорожскэ областхэм, неонацистхэм къыІэщІагъэкІыжа адрей щІыналъэхэм щыпсэухэм зыфхузогъазэ.

Зи гугъу сщІынур Урысейм и суверенитетыр, шынагъуэншагъэр, щІыналъэр хъумэнымкіэ фіэкіыпіэ зимыіэ лъэбакъуэхэрщ, я къэкІуэнур езыхэм яубзыхужынымкІэ ди хэкуэгъухэр зыхущІэкъухэр ядэІыгъынырщ, езыхэм я тепщэгъуэр яхъумэн папщіэ къухьэпіэ къэралхэм я Іэташхьэхэм ирагъэкіуэкі политикэ ебгъэрык Іуэныгъэрщ, къэралхэм. лъэпкъхэм езыхэм я залымыгъэр ирагъэдэн папщІэ шхьэхуитыныгъэм хуэунэтІа сыт хуэдэ жэрдэмри абыхэм

дакъузэну зэрыхущІэкъурщ. КъухьэпІэ къэралхэм я мурадыр ди къэралым и къарур, абы и зэкъуэтыныгъэр къэгъэтІэсхъэнырщ, зэкъуэудынырщ. Абыхэм иджыпсту нехьэкІ-къехьэк хэмылъу жа 1991 гъэм Совет Союзыр якъутэн зэрахузэфІэкІар, иджы езы Урысейми и зэманыр къызэрысар ар зэгурыlуэныгъэ зыдэщымыlэ, зэбийуэ щыт щІыналъэ, область куэду лъэлъэн зэрыхуейр.

Апхуэдэ мурадхэр абыхэм илъэс күэд лъандэрэ яІэщ. Абы къыхэкІыу дунейпсо террористхэм я бандэ гупхэр Кавказым щыдаІыгъащ, НАТО-м и инфраструктурэр ди къэралым и гъунапкъэхэм кърагъзувэкіащ. Ізщэ нэхъыщхьзу абыхэм урыс псоми яхуэгъэза лъагъумыхъуныгъэр къыхахащ, илъэсипщТ бжыгъэкІэ Урысейр гъэбииным, псом хуэмыдэжу Украинэм исхэр, хуагъэсащ икіи ар Урысейм пэщіэтынымкіэ щіыналъэ нэхъыщхьэу ягъэхьэзыращ, езы украин ціыхубэр шапэіудз ящіри 2014 гъэм ди къэралым и бий зауэр ирагъэжьащ, икіи абы папщіэ Іэщэкіэ ЗэщІзузэда Къарухэр къызэрыгуэкІ цІыхухэм езэуэн, абыхэм я лъапсэр ягъэгъущын папщІэ къагъэсэбэпу, Украинэм залымыгъэкІэ тепщэгъуэр щызыубыдахэм я властыр къэзымылъытэхэр зэтраукІзу хуежьащ.

Атіэ а псоми яужькіэ, Киев щытепщэхэм Донбассым и Іуэхур мамыр Іэмалхэмкіэ зэфіахыну зэрыхуэмейр зэ-Іухауэ зэрыжаІам икІи ядернэ Іэщэ къызэрагъэпэщыну зэрыхуэплъэр къызэрагъэлъэгъуам наlуэ тщещі, япэхэми тізунейрэ зэрытегупліам хуэдэ дыдэу. Донбассым иджыри къаруушхуэкІэ ахэр ебгъэрыкіуэну зэрамурадар. Адэкіэ фіэкіыпіэ имыі у Урысейм и щіыналъэу шыт Кърымым - Урысейм фІэ-

кіыпіэ имыіэу къытеуэнут. А псоми къыхэкІыў япэ зидгъэщу дзэ операцэ едмыгъэкІуэкІыныр Іэмал зимыіэт икіи нэгъчэші хэкіыпіэ шыіэжтэкъым. Ар зыхуэунэтІа мурад нэхъыщхьэр Донбассым и щІыналъэ псори хуит къэщІыжынырти, - нобэми ар зэрышыту къонэ.

Луганск ЦІыхубэ Республикэр къанэ щымы у неонацистхэм къы эш агъэкІыжащ. Донецк ЦІыхубэ Республикэр хуит къэшІыжыным хуэгъэза зэхэуэхэр йокІуэкІ. БлэкІа илъэсийм къриубыдэу а щіыпіэм Киев щытепщэхэм быдапіэ лъэщхэр щаухуащ. Абыхэм занщІэу дебгъэрыкІуэмэ хэшІыныгъэ хьэлъэхэр диІэнущ, абы къыхэкІыу ди частхэмрэ Донбасс и республикэхэм я подразделенэхэмрэ зэкіэлъыкіуэу, ІэкіуэлъакІуэу мэзауэ, техникэр тэмэму къагъэсэбэп, хэкІуадэхэр зэрагъэмэщІэным хущІэкъуурэ, зы лъэбакъуэм адрей лъэбакъуэр къыкІэлъыкІуэу йобгъэрыкІуэ, къапэхэмрэ посёлкэхэмрэ неона-

УФ-м и Президентым цІыхубэм зэрызахуигъазэр

Тхьэмахуэм щэ къыдок

яІыгъа цІыху къызэрыгуэкІхэм ядэІэ-

2022 гъэм фокіадэм (сентябрым) и 22, махуэку

Псори дызэрыщыгъуазэщи, дзэ операцэ хэхам хэтыр дзэ къулыкъур зи ІэщІагъэ икіи контракткіэ а Іэнатіэм пэрыт цІыхухэрщ. Абыхэм якъуэту ядозауэ доброволец гупхэр, лъэпкъ зэмыліэужьыгъуэхэм я ліыкіуэхэр, зи ІэщІагъэкІи зи ныбжькІи зэхуэмыдэхэр, патриот нэсхэр. Ахэр езыхэм я гумрэ я псэмрэ зэрыжиІэм тету Урысейм, Донбассым я хъумакіуэу къзуващ.

Абы къыхэкІыу сэ Правительствэм, ЗыхъумэжыныгъэмкІэ министерствэм я пщэ ислъхьащ доброволецхэм, апхуэдэу Донецк. Луганск цІыхубэ республикэхэм я зауэлІхэм я правовой статусыр нэгъэсауэ икІи зэман нэхъ кІэщІ дыдэм къриубыдэу яубзыхуну. Ар урысей армэм и дзэ къулыкъущ эхэм я статусым хуэдэ дыдэу щытын хуейщ, абы улахуэр, медицинэ Іуэхутхьэбзэхэр, социальнэ шэсыпІэхэр яхэтыжу. Псом хуэмыдэу гулъытэ хэха хуамыщІу хъунукъым доброволец гупхэмрэ Донбасс и цІыхубэ милицэмрэ техникэрэ ІэщэфащэкІэ къызэрызэрагъэпэщым.

Донбасс хъумэным теухуа къалэн нэхъыщхьэ дыдэхэр щагъэзащіэм, Зыхъумэжыныгъэмкіэ министерствэмрэ Генеральнэ штабымрэ зэхалъхьа планхэм, абыхэм я унафэхэм тету ди зауэлІхэм Херсонскэ, Запорожскэ областхэм хиубыдэ щІыналъэшхуэхэр, нэгъуэщі щіыналъэ зыкъом неонацистхэм къы эщ агъэк ыжащ. Абыхэм япкъ иткіэ зэпэщіэтыныгъэр щекіуэкі щіыналъэм километр миным щІигъукІэ зиуб-

Нобэ япэ дыдэу мыр утыку къислъхьэну сыхуейщ. Дзэ операцэ хэхар едгъэжьа нэужь, апхуэдэу Истамбыл зэпсэлъэныгъэхэр щыщрагъэкІуэкІам дэ къыхэтлъхьа Іуэхухэр Киев и ліыкіуэхэм зрагъэщІэгъуэкІакъым икІи а Іуэхухэр псом япэу зыхуэгъэзар Урысейм и шынагъуэншагъэр, дэ ди сэбэп зыхэлъхэр къызэгъэпэщынырт. Ауэ апхуэдэу мамыру дэ дызэгурыІуэну КъухьэпІэ къэралхэр хуейтэкъыми, лъэныкъуитІми зым адрейм худичыхыу зэрыхуежьэу Киев лъэныкъуэм унафэ къыхуащ ащ зэпсэлъэныгъэхэр къагъэувы!эну.

Украинэр Іэщэкіэ якудэу щіадзащ. Киев къыдиутІыпщащ пщІэкІэ игъэзауэ псом япру ІрщэкІэ ЗэщІрузэда Къарухамэ къэрал бандэхэмрэ национа- хэм къулыкъу щызыщахэрщ икли дзэлистхэмрэ, НАТО-м и мардэхэм тету ягъэса дзэ частхэу къухьэп эльэныкъуэм щыщ чэнджэщэгъухэм я унафэм щІэтхэр.

Абы къыдэкІуэу зэрыщыту Украинэм нэхъри щагъэткІиящ 2014 гъэм тепщэныгъэр яубыда нэужь цІыхухэм яхуэгъэзауэ ирагъэжьа залымыгъэр. ЦІыхухэр гъэшынэным, террорым, залымыгъэм егъэлеяуэ заубгъу, ахэр шынагъуэ. цыхугъэншагъэ зыхэлъ Іуэху хъууэ хуежьащ.

КъыхэзгъэщхьэхукІыну сыхуейщ: неонацистхэм къы і эщі агъэкі ыжа щіыхэм, я нэхъыбапІэкІэ Новороссием хиубыдэу къекіуэкіа шіыналъэхэм, шыпсэухэм я нэхъыбапІэр неонацистхэм я нущ. ЩІыналъэхэм я Іэтащхьэхэм я хъумэнум. Ядернэ ІэщэкІэ дызыгъэтепщэгъуэм щ Тэувэжыну хуейкъым. Запорожьем, Херсон щіынальэм, Луганск, Донецк щалъэгъуащ икІи щалъагъу Харьков областым шышу неонацистхэм яубыдыжахэм щызэрахьэ хьэкіэкхъуэкіагъэхэр. Бандеровецхэмрэ нацист лыукіхэмрэ я иджырей шіэблэхэм ціыхухэр зэтраукіэ, лей кіэлъызэрахьэ, тунакъэшхэм ирадзэ, къызэры

гуэкІ цІыхухэм залымыгъэшхуэ ирах. Донецк. Луганск цыхубэ республикэхэм. Запорожскэ. Херсонскэ областхэм зауэ Іуэхухэр къежьэн ипэкІэ цІыху

дагъэкъэбзыкІыу, шапэІудзу мелуаниблрэ ныкъуэм щІигъу исащ. щІэным хуэунэтІа Іуэху пыухыкІахэри Абыхэм ящыщ куэдым я лъапсэхэр хыф адзэу штап э ихьэжын хуей хъуащ. Къэнахэм - ахэр иджыпсту цІыху мелуанитху хуэдиз хъужу аращ - неонацист зэуакІуэхэм топышэхэмрэ ракетэхэмрэ трагъэлъалъэ зэпытщ. Абыхэм сымаджэщхэмрэ школхэмрэ якъутэ, цІыху къызэрыгуэкІхэм террорист щІэпхъаджагъэхэр иращіэкі.

Дэ тхузэфІэкІынукъым, ди гумрэ ди псэмрэ къытхуидэнукъым ди гъунэгъу ціыхухэр ліыукі залымхэм къахуэдгъэнэн, езыхэм я щхьэ унафэ ящІыжын зэрыхущіэкъумкіэ ахэр дэіэпыкъуэгъуншэу къэдгъэнэн. Донбасс и цІыхубэ республикэхэм я парламентхэм, Херсонскэ, Запорожскэ областхэм я дзэграждан администрацэхэм а щІыналъэхэм я къэкІуэнум теухуа референдумхэр ирагъэкІуэкІыну унафэ къащтащ икІи апхуэдэ лъэбакъуэр ядэтІыгъыну дэ, Урысейм, къыдэлъэіуу зыкъытхуагъэзащ. Хэхауэ жысІэну сыхуейщ: дэ тхузэфІэкІ псори длэжьынщ референдумхэм хэтхэм шынагъуэ къатедмыгъэхьэн, цІыхухэм я мурадхэр зэјухауэ жајэфын папщіэ. Икіи Донецкэ, Луганскэ цІыхубэ республикэхэм, Запорожскэ, Херсонскэ областхэм щыпсэухэм я нэхъыбапІэм къэкІуэнум теухуауэ къащтэ унафэр дэ ядэт ыгъынщ.

ПщІэ зыхуэсщІ ныбжьэгъухэ! Іэщэкіэ Зэщіэузэда Къарухэр, зэрыжысащи, нобэ бийм щыпэщіэтщ зи кІыхьагъкІэ километр миным щІигъу гъунапкъэхэм, ахэр неонацист гупхэм я мызакъузу, КъухьэпІэ зэгуэтым и дзэ къарум ипэжыпіэкіэ пэщіэтщ.

Апхуэдэ щытыкІэм къыхэкІыу сэ къызолъытэ - икіи ар иджыпсту дызыхэхуа щыіэр къагъэсэбэпауэ Урысейр зэуашынагъуэхэм нэсу къезэгъыу си гугъэщ - мы Іуэхур: ди Хэкур, абы и суверенитетыр, и щІынальэр хъумэным, ди цІыхубэмрэ щхьэхуит къащіыжа щіыналъэхэм шыпсэу ціыхухэм я шынагъуэншагъэр къызэгъэпэщыным и лъэныкъуэкіэ дэтіыгъын хуейщ дзэ къалэныр зи пшэ илъхэм яшыш гуп пыухыкахэр мобилизацэм ипкъ иткІэ дзэ къулыкъум гъэкІуэным теухуауэ ЗыхъумэжыныгъэмкІэ министерствэмрэ Генеральнэ къытызогъэзэж: дзэм яшэнур иджыпсту запасым щыІэ цІыхухэм ящыщу учёт ІэщІагъэ пыухыкІахэр зиІэхэрщ, я зэфіэкіымрэ теухуауэ ягъэсэнущ.

Дзэм къулыкъу щащіэну зи къалэнхэм яшыш цыху гуп пыухыкахэр мобилизацэм ипкъ иткІэ дзэм гъэкІуэным теухуа указым Іэ щІэздзащ. Законодательствэм къызэригъэувым тету тхыгъэ шхьэхуэхэмкіэ официальнэу абыкіэ нобэ хъыбар езгъэщІэнущ Федеральнэ Зэхуэсым - ФедерацэмкІэ Советымрэ Къэрал Думэмрэ.

Мобилизацэ лэжьыгъэхэр нобэ, фокіадэм и 21-м шышіэдзауэ екіуэкіыпщэ изолъхьэ дзэ комиссариатхэм а лэ- шынэну хущ экъухэм зыщагъэгъупщэ жьыгъэр ирагъэкіуэкіынымкіэ тэмэму ядэІэпыкъуну. Хэхауэ къыхэзгъэщыну сыхуейщ Урысейм и цІыхухэу мобилизацэм ипкъ иткіэ дзэм ираджахэм контракткІэ дзэ къулыкъур езыхьэкІхэм я статусыр зэрагэнур, улахуэкги социальшэсыпІэ псомкІи ахэр зэрызэхуагъэдэнур.

Абы щІызгъужыну сыхуейщ мобилизыхъумэжыныгъэмкіэ и заказыр гъэзэ- къызэрыддэфіыгъынур.

зэрыщыгъэувар. Зыхъумэжыныгъэпромышленнэ комплексым и предприятэхэм я унафэщІхэм жэуап яхь Іэщэмрэ техникэмрэ нэхъыбэу къыщІэгъэкІынымкІэ, производствэм и ІэнатІэхэм зегъэубгъунымкІэ. Абы къыдэкіуэу зыхъумэжыныгъэмкіэ Іэнатіэм и предприятэхэр мылъкукІэ, ресурсхэмкіэ, финансхэмкіэ къызэгъэпэщыным Правительствэм икіэщіыпіэкіэ унафэ трищІыхьын хуейщ.

• И уасэр зы тумэнщ

ПщІэ зыхуэсщІ ныбжьэгъухэ!

Урысейм ебгъэрыкІуэным хуэгъэзауэ КъухьэпІэм иригъэкІуэкІ политикэр сыт хуэдэ мардэми къемызэгъыжу иригъэлеящ. Дэ зэпымыууэ ди къэралым, ди цІыхубэм къазэрыхуэдалъэр зэхыдох. Жэуаплыныгъэ лъэпкъ зыхэзымыщІэж языныкъуэ къуэкІыпІэ къэрал политикхэр Украинэр жыжьэу үз икІи ебгъэрыкІуэныгъэм тещІыхьа ІэщэхэмкІэ, Кърымым, Урысейм и нэгъуэщІ щІыналъэхэм ялъэlэсыну ІэщэхэмкІэ къызэгъэпэщыным тепсэлъыхь къудейм къыщынэркъым. КъухьэпІэ къэралхэм щащіа іэщэхэр къагъэсэбэпурэ, террорист удынхэр къытрадзэу хуежьащ къэралым и гъунапкъэхэм нэхъ япэгъунэгъуу щыІэ жылагъуэу Белгородскэ. Курскэ областхэм хиубыдэхэм. Иджырей системэхэр, кхъухьлъатэхэр, кхъухьхэр, спутникхэр, стратегическэ беспилотникхэр къигъэсэбэпурэ, НАТО-р жэщми махуэми Урысейм и ищхъэрэ щІыналъэ псоми кІэлъоплъ. Вашингтон, Лондон, Брюссель щыщ политикхэм Киев щытепщэхэр трагъэгушхуэ ди щІыналъэм зэхэуэхэр щегъэжьэным. ЗыкІи ямыбзыщІу ахэр иджы топсэльыхь къарууэ кіуэ губгъуэм щыхэгъэщіэным, иужькіэ абы политикэ, экономикэ, щэнхабзэ, къинэмыщ сыт хуэдэ суверенитетри фІэгъэкІуэдыным, зэрыщыту ди къэра-

лыр къанэ щымы эу хъунщ эным. Иджы ядернэ Іэщэмкіи далъэу щіадзахэщ. Мыбдеж зи гугъу сщІыр къухьэпіэ къэралхэм трагъэгушхуэурэ Запорожскэ атомнэ электростанцым къеуэу зэрыщіадзам икіи ар атомнэ жыхьэрмэм хуэкІуэнкІэ зэрыхъунум и закъуэштабымрэ къыхалъхьар. Аргуэру зэ къым, атІэ цІыху бжыгъэншэхэр зэтезыукІэ Іэщэр - ядернэ Іэщэр Урысейм и бийуэ къэбгъэсэбэп зэрыхъунум теухуауэ НАТО-м хэт къэрал пэрытхэм я ліыкіуэ щхьэхуэхэм зэпхагъэіукіхэрщ. Урысейм хуэгъэзауэ апхуэдэ псалъэхэр Іуэхум хуэхьэзырхэмрэш. Дзэ къулы- къызыжьэдэкіхэм ягу къэзгъэкіыжыну къум ягъэкІуэну ираджэхэр частхэм сыхуейщ ди къэралым Іэщэ лъэщу зэхагъэхьэн япэкіэ аргуэру я Іэщіагъэмрэ мыліэужьыгъуэ куэд, абыхэм НАТО-м хиубыдэ къэралхэм я Іэщэхэм ефІэкІхэри хэту, зэриlэр. Ди къэралым и шlыналъэм шынагъуэ къытехьэмэ. Урысейр, ди ціыхубэр тхъумэн папщіэ дэ дбгъэдэлъ зэфіэкі псори, шэч хэмылъу. къэдгъэсэбэпынуш. ИкІи ар зыгуэрхэр дгъэшынэн папщіэ жытізу аракъым. Урысейм и ціыхухэм шэч къыщіытрахьэжын шыІэкъым Хэкум и шІыналъэр. ар зыми ІэщІэмылъу икІи щхьэхуиту щытыныр, аргуэру зэ къытезгъэжын-щи, дбгъэдэлъ зэфlэкl псомкlи зэрытхъунукъым а Іэшэ шынагъуэм и зэраныр жьыр здепшэ лъэныкъуэми зэрелъытар икіи ар езыхэм я лъэныкъуэкіи епшэнкіэ зэрыхъунур.

Дэ ди тхыдэ хабзэш икІи ди цІыхубэм къадекІуэкІ хьэлщ дунейпсо тепщэныгъэм хущІэкъухэр, ди Хэкур ягуэшыжыну, ар пщылыпПэм ирагъэувэну хущіэкъухэр къызэтегъэувыіэныр. зацэм ипкъ итк э ц ыху гуп шхьэхуэхэр дыдэр дэ иджыри длэжьынуш, абы шэч дзэм гъэкІуэнымкІэ указым къэралым хэлъкъым. Си фІэщ мэхъу ди мурадхэр

Къэбэрдей-Балъкъэрым, Адыгейм, Къэрэшей-Шэрджэсым щыпсэухэм Путин Владимир ехъуэхъуащ республикэхэр илъэси 100 зэрырикъумкіз

Кремлым и Москва **щекіуэкі гуфіэгъуэ зэіущіэм къы-** 95-м пэгъунэгъущ, Къэбэрдей-Балъщыпсэлъащ УФ-м и Президент Путин Владимир. Абы жи ащ:

- НЫБЖЬЭГЪУ лъапіэхэ! Пщіэ зыхуэсщІ Адыгейм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым щыпсэу

Сигуми си псэми къыбгъэдэкІыу сынывохъуэхъу фи республикэхэр илъэси 100 зэрырикъуамкіэ. Ар фи дежкіи, къэралми, Урысейм дежкІи мыхьэнэшхуэ зиІэ махуэшхуэщ.

1922 гъэм шІыналъишым я автономиехэр зэраухуамкІэ абыхэм я тхыдэми, гъащІэми, щыпсэу лъэпкъхэми мыхьэнэ зиІэ гъунэ иралъат. Ар икІи лъэбакъуэ щхьэпэ хъуащ я хъуэпсапіэхэмрэ зыхуэунэтіа мурадыфіхэмрэ зэдэзыгуэш, псоми ди зэхуэдэ ди Хэкушхуэр я унэу къалъытэу, абы хуа э жэуаплыныгъэр зыхэзыщІэ лъэпкъ зэмылІэужьыгъуэхэр щыпсэу ди къэра-

лым зиужьынымкіэ. Иужькіэ къыкіэлъыкіуа илъэсипщі бжыгъэхэри щыхьэту къэуващ а унафэр пэжу икІи жыжьэрыплъэу зэращамкіэ, зэман куэдкіэ абы ипэжкіэ иджырей Адыгейм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым щыпсэуа лъэпкъхэм Урысей къэралым и гъусэныр къызэрыхахам хуэдэу.

ЩытыкІэщІэм автономиехэм я экономикэри, ціыхубэ гъащіэри иригъэфіэкіуащ, дэтхэнэ лъэпкъми къыдекіуэкі псэукіэ хабзэхэр, щэнхабзэ хъугъуэфіыгъуэхэр, дин щІэиныр зэрихъумэн Іэмал ириту, цІыхухэм щІэныгъэр зрагъэгъуэтынымкІи, ІэщІагъэм зыщаузэщІынымкІи гъуэгу бгъуфІэ къахузэІуи-

Адыгейми, Къэбэрдей-Балъкъэрми, Къэрэшей-Шэрджэсми ди къэралышхуэм и зыужьыныгъэм хэлъхьэныгъэу хуащ ам и уасэр къэлъытэгъуейщ. Зым Іэпыхур адрейм къищтэжу, лъэпкъ зэмылі эужьыг ъуэхэм къыхэк і ахэм зэкъуэту ухуэныгъэми, щІэныгъэми, щэнхабзэми я гуащІэр халъхьащ, зэгъусэу тхыдэм и къэгъэшыпІэхэр къызэранэкІащ, пэжыр я гъуазэрэ хахуагъ яхэлъу Союзым хэт адрей лъэпкъхэм ябгъурыту гугъуехьымрэ хьэзабымрэ къызэ-

зауэлІ минхэр - Адыгейм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым я къуэхэмрэ япхъухэмрэ езыхэм я гукъыдэжкІэ фронтми кІуащ, партизан гупхэми хэтащ. Хахуэу нацистхэм япэщІэту, абыхэм бийм и мурадхэр хузэпаудри, хуитыныгъэм хуэпабгъэ Кавказыр къызэрыпхуэмыубыдынур я щэджащэм и хуитыныгъэри щхьэхуэныгъэри къахъумащ.

Фи лъахэгъухэу адмирал Головко Арсений, танк бригадэм и командир Багъэтыр Хьэрун, политрук Андрыхъуей Хъусен, нэгъуэщІ лІыхъужь куэдхэм я цІэхэмрэ я лІыхъужьыгъэмрэ хэку лъагъуныгъэ пэжымрэ лІыгъэмрэ я щапхъэ дахэ хъуащ.

ФІыщІэ зыхэлъ ди цІыхубэм и гум зэи ихунукъым и къарум емыблэжу, текіуэныгъэр гъунэгъу къищіын папщіэ, тылым щылэжьахэри: нэхъ зыхуэныкъуэ дыдэхэм зыхагъэкІыжу, абыхэм фронтым ирагъашэрт ерыскъыхэкІхэр, Іэщхэр, шыхэр, щыгъынхэр, вакъэхэр, Іэщэ хуэіухуэщіэхэр ягъэхьэзырырт, уІэгъэхэм якІэлъыплъырт.

Нобэ псалъэхэм я нэхъ гуапэм ядэщыгъуу щхьэщэ худощі текіуэныгъэр щыгъуи ціыхур щіэмыхуэу йокіуэкі, къезыхьэлІа, републикэхэм щыпсэу Къэбэрдейветеранхэм. Адыгейм, Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым я яхэлъу я зауэлі Іэнатіэр езыхьэкіхэм, Урысейр къэзыхъумэхэм. Ахэр фэ зефхьа ліыгъэм хуэфащэщ, пщіэ зыхуэтщі

ветеранхэ! Ныбжьэгъу лъапіэхэ!

ХХ лющыгъуэм и 90 гъэ зэlумыбзхэм Адыгейм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым щыщ лъэпкъхэр хущ экъуащ шхьэж и щ ыналъэм мамырыгъэмрэ гъащІэ зэтеубламрэ щахъумэным, къэралымрэ щІыналъэмрэ узыншэу зэдэгъуэгурыкІуэным, лъэпкъ щхьэхуэхэм я гукъыдэжыр зэпэщІамыгъэувэным, дин зэмылІэужьыгъуэхэр зезыхьэхэм я зэхуаку зэщІыкІэу XXI лІэщІыгъуэм хэщІыныгъэншэу хэбэкъуэн папщіэ.

Ноби Адыгейми, Къэбэрдей-Балъкъэрми, Къэрэшей-Шэрджэсми къикІуэт ямыІэу щхьэж къыпэщылъ къалэнхэр ягъэзащіэ, ефіэкіуэныгъэм и щыхьэту къоув. Федерацэм щыщ щІыналъэ псоми промышленнэ зыужьыныгъэр щоф актуэ, мэкъумэшым къарит гъавэм хохъуэ, абыхэм зэрелэжь Іэмэпсымэхэм кіуэ пэтми нэхъ уэру технологиещІэхэр къыщагъэсэбэп, хьэрычэт Іуэху инымрэ цІыкІухэмрэ заубгъу. А псом я фІыгъэкІэ, дауи, щІыналъэхэм я мылъкури мэбагъуэ.

ЩІыналъищым нэхъ щіэгъэхуэбжьауэ зиужьынымкіэ щіэгъэкъуэныфі хъуащ федеральнэ, щІыпІэ унафэщІхэм ІуэхущІапІэхэмрэ экономикэм и къудамэхэмрэ зэрызыщІагъэкъуа Іэмалхэр, къэралыр дяпэкІи ядэІэпыкъунущ Хэкум щыщ езым и ІэщІагъэліхэм.

ФІы и лъэныкъуэкІэ къыхэзгъэщыну сыхуейщ фи щіыналъэхэм псэупіэ щаухуэнымкіэ, унэхэм газ щіэшэнымкІэ лэжьыгъэшхуэ зэрыщызэфІахыр.

Уардэунэм Иужьрей ІуэхумкІэ Адыгейр процент къэрым - 89-м, Къэрэшей-Шэрджэсым процент 70-м фІэкІащ.

Къыхэзгъэщыну сыхуейщ нобэрей ІуэхукІэ дэтхэнэ республикэми бгъэдэлъ зэфіэкіым къанэ имыіэу зедгъэужьын папщІэ Іэмал псори зэрыдиІэр, экономикэмкіэ къэдгъэлъагъуэ бжыгъэхэр хэдгъэхъуэн папщІэ.

А мурадым дытеlэбэн шхьэкlэ, дяпэкіи къыщіэдгъэкі хьэпшыпхэм я фІагъым делІэлІапхъэщ, ахэр нэгъуэщІым ейхэм пеуэфын хуэдэу. ХьэрычэтыщІэхэр лэжьыгъэм тедгъэгушхуэн, зэманым езэгъ ІэнатІэщІэхэр къызэІутхын хуейщ.

Мыхьэнэ иІэщ щІыналъэхэм жыжьэ Іэбэ проектхэм зыщаужьын папщІэ, абы я мылъку щызыгъэлэжьэнухэр къешэлІэным, псом хуэмыдэу щІым щіэль хъугъуэфіыгъуэхэр къыщіэзых къудамэхэм, энергетикэм, ухуэныгъэм, мэкъумэш хозяйствэм.

Фи щІыналъэхэм щекІуэкІ гъащІэм и лъэныкъуэ псоми зиужьын папщІэ, щІэгъэкъуэнышхуэ мэхъу лъэпкъ, щІыналъэ проектхэри. Мы илъэсым и закъуэ къриубыдэу, федеральнэ, щІыналъэ мылъкум къыхэкІыу, Къэбэрдей-Балъкъэрым хуаутІыпщащ сом мелард 12, 5-м нэблагъэ, Адыгейм сом меларди 9-м нэс, Къэрэшей-Шэрджэсым - сом меларди 7. А мылъкумкІэ яухуэ икІи зэрагъэпэщыж школхэр, сабий ІыгъыпІэхэр, транспортымрэ медицинэм епха инфраструктурэмрэ ирагъэфіакіуэ, къуажэхэмрэ жылагъуэхэмрэ зыхуей хуагъазэ.

ФІыкІэ узыщыгугъ хъуну унэтІыныгъэщ фи республикэхэм туризмэм зэрызыщиужьри. Мыл мыткіуж зытелъ къурш шхьэпэлъагэхэм, псыежэх къабзабзэхэм, щІыуэпс дахащэм, пасэрей тхыдэмрэ щэнхабзэмрэ цІыхухэр ятхьэкъу, абы къыхэкІыу, республикищми кіуэ туристхэм я бжыгъэр кіуэ пэтми хо-

Пэжщ, иужьрей зэманым туризмэм зиужьын папщІэ Іуэху куэд зэфІагъэкіащ. Псалъэм папщіэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым увыІэгъуэ имыІэу зыщаужь «Эльбрус» зыгъэпсэхупІэмрэ Іуащхьэмахуэ лъапэм и Іэгъуэблагъэм ит турист ухуэныгъэ зэрыІыгъхэмрэ, Фи лъахэгъухэм я лІыгъэмрэ ха- дэтхэнэми альпинизмэмрэ бгыщхьэ хуагъэмрэ наlуэ щыхъуащ Хэку за- туризмэмрэ зыщиубгъун хуэдэу гъуэгу арзынахар шылхыш:

Къэрэшей-Шэрджэсым гъэм и зэман псоми лажьэ, союзпсо мыхьэнэ зиlэ, нобэ лыжэкІэ къышажыхь Урысей базэхэм яз хъуа Архъыз зыгъэпсэхупІэр щаухуащ. Адыгейр иджыпсту йолэжь апхуэдэ дыдэу гъэм и зэман псоми узэкІуалІэ хъуну, экологие и лъэныкъуэкІэ фІыуэ зэгъэпэща Лагонаки бгыщхьэ фіэщ ящіащ, абыкіэ ди зэхуэдэ Хэку зыгъэпсэхупіэм епха инвестицэ проектышхуэм. ДяпэкІи елІэлІэн хуейщ фи республикэхэм иджырей туризмэм хуэфащэ инфраструктурэм зыщегъэужьыным, фи зыгъэпсэхупІэхэм ціыхухэр яфіэфіу накіуэу, ар мылъкукіэ къатемыхьэлъэу хъун папщІэ.

Дауи, мыхьэнэшхуэ иІэщ Адыгейри Къэбэрдей-Балъкъэрри, Къэрэшей-Шэрджэсри лъэпкъ хабзэ гъэщІэгъуэнхэмкІэ зэрыбейм. Фи республикэхэм щыщ цІыхухэм дахагъэмрэ зэчиймрэ я уасэр къагуроlуэ, езыхэми я ехъулІэныгъэхэр щэнхабзэмрэ гъуазджэмрэ щынаІуэщ. Абы и щыхьэтщ щІэх-щІэхыу къызэрагъэпэщ концертхэмрэ фестивалхэмрэ, театрхэм, къафэмрэ уэрэдымрэ я ансамблхэм я гастролхэр, лъэпкъ ІэпщІэлъапщІагъым и гъэлъэгъуэныгъэхэр. Ахэр сыт Урысейм щыпсэу лъэпкъхэр я щэнхабзэхэмкіэ зэдэгуэшэнымкіэ щхьэпэ мэхъу, гуфІэгъуэ къыздахьри, цІыхухэр къуэрэ япхъухэу, ноби хахуэрэ ліыгъэ зэпэгъунэгъу ящі, щіалэгъуалэр зым адрейм пщІэ хуищІу егъасэ.

Шэч хэлъкъым ижь-ижьыж лъандэрэ лъэпкърэ динкіэ зэтемыхуэ ціыхухэр щыпсэу фи республикэхэм цІыхубэ мамырыгъэм, зэгурыІуэныгъэмрэ псэукіэ узыншэмрэ пщіэ щахуэщіын зэрыхуейм. Мыхьэнэшхуэ зиІэ а Іуэхум фыфейхэм хуэдэу щІыпІэ къызэрымыкІуэхэм гулъытэ нэхъыбэ щахуэфащэш

Мыхьэнэ иІэщ фи республикэхэм я щІыналъэ унафэщІхэри, политикэм епха къарухэри, дин, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэри зытетыпхъэм зэрытетыр, лъэпкъ зэхуэмыдэхэм щыщ цІыхугурыІуэныгъэр щагъэбыдэным, апхуэдэ хэм я зэхуаку гъунэгъу хабзэхэм, зэныбжьэгъугъэм зрагъэужьыным зэрыхуэунэтІар, ныбжьышхуэ зиІэ фи щІыпІэхэм щыпсэу цІыхубэри, зэры-Урысейуи игъащіэ лъандэрэ яхуэфащэу зэрыгушхуэхэр.

Ныбжьэгъу лъапіэхэ!

«НыбжьэгъуфІ уиІэныр - насыпщ», жеІэ бгырыс псалъэжьым. Урысейм ис лъэпкъхэр къызэрытхуэпэжырщ, зэрызэкъуэтырщ, ныбжьэгъугъэ я зэхуаку зэрыдэлъырщ дэ ди къару абрагъуэр, ди пщэдейрей махуэм и лъабжьэ

Иджыри зэ фэри Адыгейм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым я цІыхубэми махуэшхуэмкІэ сохъуэхъу.

Шэч къытесхьэркъым фи щІыналъэхэм я экономикэм, цІыхубэ гъащІэм заужьын, зэгурыІуэныгъэрэ псэукІэ узыншэрэ фијэн папщјэ флъэкІ къызэрывмыгъэнэнум.

Хуит сыкъэфщІ узыншагъэрэ ефІэ-

Іуэныгъэрэ фиІэну сынывэхъуэхъуну! ІугъащІэ махуэшхуэм!

ФІыщІэ фхузощІ гулъытэ къызэрызэфтам папщІэ!

кіуэкіуэ казбек: Республикищым я махуэшхуэр къэралым и къалащхьэ Москва зэрыщаІэтыр и щыхьэтщ лъэпкъыбэу щыт Урысейр зэрызэкъуэтыр

КъБР-м и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек хэтащ хузэіуех зыужьыныгъэ нэсым дыхуэзышэ гъуэ-Шэрджэс Республикэм, Адыгэ Республикэм анэдэлъхубзэр, псэкіупсэ щіэиныр адэкіи тхъукъэралыгъуэ зэрагъуэтрэ илъэси 100 щрикъум мэным хуэща Іэмалыфіхэр. и щІыхькіэ Москва и Кремлым и Уардэунэм зэхэту къыщызэрагъэпэща гуфІэгъуэ концертым. Абы кърагъэблэгъахэм фіэхъус псалъэ гуапэкіэ захуигъэзащ Кіуэкіуэм.

«СИГУМИ си псэми къабгъэдэкІ сэлам гуапэ язох Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм, Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм, Адыгэ Республикэм къэралыгъуэ зэрагъуэтрэ илъэси 100 щрикъум и щІыхькіэ Урысей Федерацэм и къалащхьэ Москва щекіуэкі гуфіэгъуэ зэіущіэм кърихьэліа псоми. Нобэрей махуэм зэкъуэш республикэхэм ди лъэпкъ тхыдэм и дежкіэ мыхьэнэшхуэ иіэщ. Абы къыт-

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм, Къэрэшей- гухэр, сэбэпышхуэ хуохъу ди лъэпкъ щэнхабзэр,

БлэкІа илъэси 100-р ди республикэхэм къахущІэкіащ зыузэщінныгъэм, ефіэкіуэныгъэм я лъэхъэнэу. А зэманым къриубыдэу ди щІыналъэхэм хэпщіыкіыу заужьащ экономикэ, социальнэ, щэнхабзэ я лъэныкъуэкІэ. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыпсэухэр гурэ псэкіэ ирогушхуэ я щіыналъэм, иропагэ лъэпкъ, щІыналъэ зыужьыныгъэм зи гуащіэ хьэлэл, зэфіэкі ин езыхьэліа, щІэблэ куэдым ящыщщ я лъахэгъухэм къахэкІа ціыху ціэрыіуэхэм: зэчий лъагэ зыбгъэдэлъ тхакіуэхэм, усакіуэхэм, макъамэтххэм, сурэтыщіхэм. гъчазджэм и лэжьакІуэхэм. спортсменхэм.

(КІэухыр 2-нэ нап.

КъБР-м и Іэтащхьэм деІыгъ

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу цІыхухэу пщІэ зы-

хуэсщІхэ! Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир фокіадэм и 21-м із щіидзащ къэралым и ціыхухэр хэхауэ дзэм ираджэным теухуа унафэм. А Іуэхугъуэр зэф ахащ Донецк, Луганск республикэхэр, Херсонскэ, Запорожскэ областхэр Урысей Федерацэм къызэрыгухьэнумкіэ екІуэкІыну референдумым ипэ къихуэу.

А унафэр а щІыналъэхэм щыпсэухэу Киев щызэтрагъзува лъэпкъ гъэкіуэд политикэ ткіийр зыхуэгъэзахэм къабгъэдэк лъэ у псалъэм и жэуапщ. А щ ыналъэхэм щекіуэкі зэпэщізувэныгъэхэм махуэ къэс щыхуокіуадэ мамыр цІыхухэр, зи ныбжь хэкІуэтахэр, сабийхэр. Бзаджащіэхэр абдежи къыщыувыіакъым. Нобэкіэ хэкіуэдахэр шышыlэш Урысей Федерацэм и шlыналъэхэу къэрал гъунапкъэм пэгъунэгъухэм. Си фІэщ мэхъу Къэбэрдей-Балъкъэрым нэсу зэрыщыдгъэзэщІэнур Президентым ищіа унафэмкіэ щіыналъэхэм яхуигъэува къа-

Шэч лъэпкъ къызытедмыхьэращи, Украинэм егъэзащіэ ди Хэкум щыщыіэ политикэ, социальнэ зэпіэзэрытыныгъэр къэгъэтІэсхъэным, и щхьэхуитыныгъэр фІэгъэкІуэдыным хуэгъэпсауэ къухьэпІэ къэралхэм яубзыхухэр. Абыхэм я мурад нэхъыщхьэр - Урысей къэралыр къанэ щымы ээхэкъутэнырщ. Абы къыхэк ыуи Донбассым щыпсэухэм я щхьэхуитыныгъэм епха я гурылъхэр КъухьэпІэмкІэ къыщалъытэнукъым. Апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэкіэм дэ арэзы дыкъищіыркъым. Ди Президентым а щытыкіэм ирита жэуапым хуэдэт

къэралым и дэтхэнэ цІыхуми абы иритынур. Урысейм гузэвэгъуэм къринэнукъым и къуэш щІыналъэм щыпсэухэр, апхуэдэуи и къэралым ис цІыхухэм шынагъуэ къащхьэщыхьэу идэнукъым. А Іуэхур дипломатие, политикэ Іэмалхэмкіэ зэфіэкі щымыхъукіэ, нэгъуэщі хэкІыпІэхэр къэлъыхъуэн хуей мэхъу.

Къэрал щхьэхуитыныгъэм шынагъуэ къы щхьэ щыхьэмэ, піалъэ къыхэмыкіыу къигъэсэбэпыфын Іэмал псори иІэщ Урысейм. Ар хьэкъщ. Иджыпсту дэ ди къалэныр къытщхьэщыхьа шынагъуэм хуэфэщэн жэуап етту дызэкъузувэнырщ, ди къэрал щхьэхуитыныгъэм зыкъезыпщыт нацистхэмрэ хамэ щІыпІэхэмрэ къытхуаІэ зэры-

пхъуакІуэ мурадхэр къызэпыдудын папщІэ. Налшык къалэ. 2022 гъэм и фокlадэм и 21.

Республикищым я махуэшхуэр къэралым и къалащхьэ Москва зэрыщаІэтыр и щыхьэтщ лъэпкъыбэу щыт Урысейр зэрызэкъуэтыр

КІ эухыр. ПэщІ эдзэр 1-нэ нап.

НаІуэ зэрыхъущи, республикищми ядыдолъагъу социально-экономикэ зыужьыныгъэфіым я нэщэнэхэр. А щіыналъэхэм къэралыгъуэ зэрагъуэтрэ илъэси 100 зэрырикъур ди къэралым и къалащхьэ Москва зэрыщаютыр и щыхьэтщ лъэпкъыбэу щыт Урысейр зэрызэкъуэтыр. Абы и мыхьэнэр зэрыабрагъуэр најузу, јупщју къегъэлъагъуэ дызыхэт Іуэхугъуэм щытепщэ гупсысэ дахэхэм, пщэдейрей махуэм худиІэ быдагъым, ди бынхэр, щІалэгъуалэр лъагап і эхухэм зэрахуэплъэм.

ФІыуэ къыдгуроіуэ Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир, дызэрыт лъэхъэнэм и щытыкІэхэр къилъытэу, къытхуигъэува къалэнхэм я инагъыр, абыхэм я мыхьэнэмрэ жэуаплыныгъэу япылъымрэ. КъэкІуэнум дыхуоплъэ, ди щхьэр лъагэу Іэтауэ, дигурэ ди щхьэрэ зэтелъу, сыту жыпіэмэ къыдгуроіуэ зыузэщіыныгъэм, ехъуліэныгъэм уахуэзышэнур гуащіэдэкі хьэлэлырауэ зэрыщытыр. Апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэкІэр ди хэлъхьэныгъэщ Урысей къэралым и лъэщагъыр нэхъри гъэ-

Дэ ди куэдщ къарурэ зэфІэкІрэ, ди фІэщ Урысейм дызыхуишэ гъуэгум ціыхубэм ехъуліэныгъэрэ зэпэщыныгъэрэ къазэрыхуихьынур. Гумрэ псэмрэ къабгъэдэкі фіыщіэ яхузощі къэралым и Президентымрэ абы и унафэщІхэмрэ, ди лъэпкъ зыужьыныгъэмкІэ къытпэщылъ къалэнхэр зэфІэхыным гулъытэ къызэрыхуащінмкіэ, сыт и лъэныкъукіи дэіэпыкъуэгъу къызэрытхуэхъумкІэ.

ПщІэ зыхуэсщІ ныбжьэгъухэ, иджыри зэ псоми сынывохъуэхъу ди гуфІэгъуэ махуэшхуэмкіэ. Псоми насып, узыншагъэ, фІыгъуэ куэд фиІэну. Фыпсэу». Адыгэ Республикэм и Іэтащхьэ КъумпІыл Муратрэ Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм и Іэтащхьэ Темрезов Рашидрэ гуф Іэгъуэ концертым кърихьэліахэм псалъэ гуапэкіэ захуэ-

Налшыки Москваи къыщызэдгъэпэща гуфІэгъуэ дауэдапщэхэмкІэ нэрылъагъу тщіыну дыхущіэкъуащ къэралыгъуэ зэригъуэтрэ блэкІа илъэси 100-м къриубыдэу Къэбэрдей-Балъкъэрым

Казбек «Къэбэрдей-Балъкъэр Респуб-

ликэр илъэси 100 зэрырикъум и щ ыхь-

«НОБЭ Шэрэдж щІыналъэм сыщыхуэ-

догуашэ и телеграм напэкіуэціым.

Дамэпкъыпэм хупедзэкlayэ

телъ данэпс ІэлъэщІ хужьыб-

зэм нэхъри къигъэнэхурт ары-

ншами нурыр къызэрыщ нэгу

- Уэрат къэслъыхъуэр. - хуэму

Жэуап къудейтэкъым и те-

плъэм къыщыщІэдзауэ апхуэ-

еплъыкІэ псо хуейт ар, а дакъи-

къэхэр абы и кууагъыр къы-

зэрипщытэ пщалъэу аркъу-

Бзэ щІэныгъэхэм я доктор,

профессор, бзэхэр зэрыра-

гъэдж и ІэмалхэмкІэ Урысей

псом къыщацІыхуа Шэджыхьэ-

гъуэгуанэмрэ куэд тепсэлъы-

зи гугъу сшІыну сызыхуейр абы

бгъэдэлъа шІэныгъэ куум нэхъ

ущэхуа щыхъуа и зы къудамэщ.

абы бгъэдэлъын хуей фІэщ-

хъуныгъэмрэ фіэліыкіыны-

гъэмрэ, щІэныгъэ лъабжьэ зы-

гъуэтын хуей Іуэху еплъы-

кІэщІэхэр - псори щызэхуэхьэ-

къудамэм. Профессорыр зы

гъунапкъэ гуэрым нэсри къы-

еплъыкіэхэмрэ зэщхьэщыкіы-

ЦІыху гъащіэм и мыхьэнэм,

мыціыху гупсысэхыр.

жэуапми пэплъэу.

щІэ Мариет ар.

ехъулІэныгъэ лъагэхэр, абыхэм зэрыкъэралу щыгъуазэ зэрыхъуари ди гуапэщ, - Москва щекіуэкіа гуфіэгъуэхэм тепсэлъыхьу жиlащ КъБР-м и Правительствэм и Уна-

фэщІ Мусуков Алий.

Москва щекІуэкІа концертышхуэр зылъэгъуа псоми, шэч хэмылъу, къагурыІуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу лъэпкъхэм я зэхуаку дэлъ зэныбжьэгъугъэр илъэс къэс нэхъ быдэж хъууэрэ зэрекіуэкіыр. Абы и лъабжьэщ зэгурыІуэныгъэр, щІыналъэм илъ Іуэху зехьэкІэ дахэр, щызэфІах лэжьыгъэфіхэр, - гуфіэгъуэ махуэхэм тепсэлъыхьу къыхигъэщащ КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин. - Концертыр зэрекіуэкіа зэманым, дауи, къыпхуэгъэлъэгъуэнукъым лъэпкъ щэнхабзэм блэкІа илъэси 100-м къриубыдэу игъуэта зыужьыныгъэр, атІэми гъуазджэми щэнхабзэми я зы унэтІыныгъи къанэркъым ди щІыналъэм зыщимыужьу, хуэфэщэн къэрал гулъытэ щимыгъуэту.

Республикищым я творческэ гупхэм, гъуазджэм и лэжьак уэхэм Кремлым и Уардэунэм концертышхуэ щатащ. Къэбэрдей-Балъкъэрым и ліыкіуэхэм концертым щыжаlащ адыгэбзэкіэ, балъкъэрыбзэкіэ, урысыбзэкІэ уэрэдхэр. Лъэпкъ къафэхэр ягъэзэщІащ «Кабардинка» къэрал академическэ ансамблым, «Балкария» къэрал лъэпкъ ансамблым, лъэпкъ уэрэдымрэ къафэмкІэ «Терские казаки» къэрал ансамблым, КъБР-м и Макъамэ театрым и балетым и къэфакіуэ пашэхэм. Я макъ жьгъырухэмкіэ концертыр ягъэдэхащ КъБР-м и цІыхубэ артистхэу Нэхущ Чэримрэ Текуев Амуррэ, КъБР-м щІыхь зиІэ и артистхэу Абэнокъуэ Рустам, Бэрбэч Аскэр, Шэрджэс Іэсият, КъБР-м и Макъамэ театрым и уэрэджы ак Іуэ пашэхэу Жаникаев Елдаррэ Думай Іэсиятрэ, КъБР-м и Макъамэ театрым и хорым хэтхэм.

ГуфІэгъуэ зэхуэсым кърагъэблэгъахэм ягу ирихьащ Кремлым и Уардэунэм и пэlyпэшышхуэм къыщызэрагъэпэща «Къэбэрдей-Балъкъэр - Урысейм и налъкъутналмэс» лъэпкъ гъэлъэгъуэныгъэ купщІафІэр

къум и шіыхькіэ» медалыр есташ. Къэ-

бэрдей-Балъкъэр зэкъуэтыр Мухьэдин

фІыщіэ хуэсщіащ ноби ціыхубэм папщіэ

куэд зэрыхузэф Іэк Іым шхьэк Іэ. Узынша-

гъэ быдэ, къару, фІыгъуэ Алыхьым къыб-

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым иджыблагъэ щекіуэкіащ «Урысеймрэ Тыркумрэ: дунейпсо щытыкІэр, геополитикэ Іуэхугъуэхэр» дунейпсо щІэныгъэ-къэхутэныгъэ зэхуэсышхуэм и япэ махуэр. ДУНЕЙПСО Адыгэ Хасэмрэ Горчаков Александр и цІэр зезыхьэ фондымрэ

Адыгэхэм я махуэм ирихьэлІэу

Бэрбэч Хьэтіутіэ и ціэр зезыхьэ

къызэрагъэпэщу ирагъэкІуэкІа щІэн-Іуатэм и лэжьыгъэм кърихьэліащ КъБР-м и Іэтащхьэм и Администрацэм къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ и къудамэм и унафэщІ **Хьэсанэ Аслъэн**, КъБР-м лъэпкъ Іуэхухэмрэ жылагъуэ проектхэмкіэ и министр Кіурашын Анзор, КъБР-мегъэджэныгъэмрэщІэныгъэмкІэ и министр Езауэ Анзор, КъБР-м щалэгъуалэ Іуэхухэмкіэ и министр Лу Азэмэт, Адыгей Лъэпкъ Іуэхухэмрэ хъыбарегъащІэ ІэнатІэхэмкІэ и къулыкъущіапіэм и унафэщі Щхьэлахъуэ Аскэр, Тыркум щы Іэ «Дуней псо стратегие къэхутэныгъэхэр» политико-аналитикэ центрым и щІэныгъэ лэжьакІуэ Хас Керим, нэгъуэщІхэри.

ЗэІущІэм хэтащ КъБР-м ит щІэныгъэ ІуэхущІапІэхэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмрэ я унафэщіхэмрэ лэжьакіуэхэмрэ, курыт щІэныгъэ щрагъэгъуэт еджапіэхэм щіэс ныбжьыщіэхэр, егъэджакіуэхэр, нэгъуэщіхэри.

ЩІэнІуатэм къыщаІэта Іуэхугъуэхэм ящыщу нэхъыщхьэу зытепсэлъыхьар Урысеймрэ Тыркумрэ я зэхущытыкІэхэрщ, абыхэм яхэлъ щхьэхуэныгъэхэмрэ зыужьык Іэмрэщ, дуней псо щытыкіэм щаубыд увыпіэмрэ а зэхущытыкіэхэм щаіэ мыхьэнэмрэщ.

ЩІэныгъэ зэхуэсыр къызэІузыха, ДАХ-м и Тхьэмадэ Сэхъурокъуэ Хьэутий и псалъэм къызэрыхэщамкІэ, къэралитІым я зэхуаку дэлъ политикэ икІи жылагъуэ-экономикэ зэпыщІэныгъэхэм мыхьэнэшхуэ яІэщ дунейм щыщыІэ щытыкІэр мамыру къызэтенэнымкіэ. Хы Фіыціэм къегъэщіыліа къэралыгъуэхэр фІы и лъэныкъуэкІэ зэрызэлъэlэс щыкіэм зэфіэкі иіэщ абы къебгъэрыкІуэну хуей къарухэр къэгъэІэсэнымкІэ, цІыхубэм я псэуныгъэмрэ щыІэныгъэмрэ егъэфІэкІуэнымкІэ. Сэхъурокъуэм къыхигъэщащ Тыркум иджыпсту мелуан бжыгъэкІэ адыгэхэр зэрыщыпсэур, абыхэм я нэкъэралитІыр зэгъунэгъу хъуным и телъхьэу зэрыщытыр, ахэр а гъуэтам зэрыщыгуфІыкІыр къыжиІащ

ЗэхущытыкІэхэмрэ гугъапІэхэмрэ

Іуэхур гъэбыдэным теухуауэ екІуэкІ эхугъуэхэм къешэлІэн зэрыхуейр. «Нобэрей ди зэхуэсыр игъуэу къызэгъэпэщащ жытІэмэ, щыуагъэ хъуну къыщІэкІынкъым Абы мыхьэнэшхуэ изот дуней псом щекІуэкІ щытыкІэр зэтес щІыным, политикэ лъагъуэхэр къэгъэнэхуэным хуэунэтlауэ щыІэ къэхутэныгъэхэр утыку къыщралъхьэну, щІэныгъэліхэм я Іуэху еплъыкіэхэмкіэ щызэхъуэжэну ІэмалыфІу зэрыщытымкІэ. Сыщогугъ щІэныгъэ утыкум и мыхьэнэр абы хэтыну гукъыдэж зыщ а щалэгъуалэми къајэтыну – ахэращ ди гугъапіэр, дыщіэпсэур», – жиlащ ДАХ-м и тхьэмадэм. Апхуэдэу Сэхъурокъуэ Хьэутий тепсэлъыхьащ ДАХ-м иригъэкІуэкІ лэжьыгъэхэм, ахэр къэралитіым щыпсэу я зэхущытыкіэхэр егъэфІэкІуным лъэмыж хуэхъуу зэрыщытым.

Горчаков Александр и цІэр зезыхьэ Фондым проектхэмкіэ и къудамэм и унафэщ Макурин Никитэ къызэгъэпэщакіуэхэм къыхалъхьа жэрдэмым апхуэдэ гулъытэрэ мыхьэнэр зэриикІи къыхигъэщащ зэІущІэм къыщаІэтыну Іуэхугъуэхэр Урысеймрэ Тыркумрэ я зэхущытыкІэхэм хуэунэтІауэ дяпэкіэ Урысейм щекіуэкіыну псалъэмакъхэм зы Іыхьэу хыхьэну зэрыщыгу-

Урысеймрэ Тыркумрэ политикэ, экономикэ, щІэныгъэ, щэнхабзэ я лъэныкъуэкІэ яІэ зэпыщІэныгъэхэм тепсэлъыхьащ Урысейм ЩІэныгъэхэмкІэ академием и Къэбэрдей-Балъкъэр щІэныгъэ центрым жылагъуэ-политикэ къэхутэныгъэхэмкІэ и къудамэм и унафэщІ, тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор Къущхьэбий Анзор, УФ-м Хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ и министерствэм Дунейпсо зэхущытыкІэхэмкІэ къэрал институтым (МГИМО) дунейпсо журналистикэмкІэ факультетым и унафэщІ экономикэ щІэныгъэхэмкІэ кандидат Масумовэ Нигяр, КъБР-м Егъэджакіуэхэм я Іэщіагъэмрэ щіэныгъэмрэ щыхагъахъуэ и центрым и унафэщ! тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор Къэжэр Артур, Къэрэшей-Шэрджэсым гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и щ І эны гъэ лэжь ак Іуэ нэхъыжь Къурщэ

Фаинэ, нэгъуэщІхэри.

Зэlущіэм и лэжьыгъэм етіуанэ махуэр «Акрополь» шхапІэм и щэнхабзэ пэшым щекіуэкіащ. Абдеж къыщызэрагъэпэща Іэнэ хъурейм кърихьэліащ шіэныгъэліхэр, ДАХ-м хыхьэ хасэхэм я лэжьакіуэхэр, хамэ къэралхэм къикІыжауэ КъБКъУ-м щеджэ адыгэ студентхэр, Налшык къалэ дэт 4-нэ гимназием илъэс зыбжанэ хъуауэ щылажьэ дипломатие классым щІэс ныбжьыщІэхэр, нэгъуэщІхэри

ЕтІуанэ махуэм къыщаІэта Іуэхугъуэр адыгэхэм я тхыдэ икІи щэнхабзэ хъугъуэфІыгъуэхэм ехьэлІат, ахэр лъэпкъ дипломатием и лъабжьэу зэрыщытым шэщІауэ тепсэлъыхьащ. Лъэпкъ хабзэхэм пэlэщlэу дунейпсо шэнхабзэм и фіыпіэр хыумылъхьэфынур, цІыхур къыщыхъуа лъахэм къыщектуэкт щэнхабзэм ущымыгъуазэу политикэм гъуэгу зэрыпхыумышыфынур къызэхуэсахэм зэакъылэгъуу къыхагъэщащ. Абы и щыхьэт хуэдэт Налшык къалэ дэт гимназие №4-м и гъэсэнхэм утыку кърахьа я къэпсэлъэныгъэр, жьакІуагърэ Іэдэбагърэ хэлъу псалъэр зэрызэхаухуанэр.

Іэнэ хъурейм иужькІэ «Акрополь» шхапІэм й унафэщІ Къардэн Хьэсэн адыгэхэм я щэнхабзэмрэ гъуазджэмрэ теухуауэ игъэхьэзыра гъэлъэгъуэныгъэхэм хьэшІэхэр иригъэблэгъаш, дэтхэнэ зы теплъэгъуэми къежьапіэ хуэхъуамрэ ар зытещІыхьамрэ я хъыбарыр къиІуатэу.

МахуитІкіэ екіуэкіа дунейпсо щіэн-Іуатэм зыхуигъэувыжа къалэн нэхъыщхьэр лъэпкъхэм я зэхуаку дэлъ зэхущытык Іэхэмрэ дунейм щыщы Іэ политикэ щытыкІэмрэ къыхэкІ зэІумыбзхэр мамыру зэтеубла зэрыхъуным и хэкІыпІэхэр къэгъэнэхуэнращи, абы и кіуапіэхэм и къежьапіэр щіэныгъэліхэмрэ жылагъуэ лэжьак уэхэмрэ къа-

Нэхъыщхьэр сымаджэм и шынагъуэншагъэрщ

Узыншагъэр хъумэнымкІэ лунейпсо ассамблеем и жэрдэмкіэ 2019 гъэм фокіадэм и 17-м япэу ягъэлъэпІэн шІадзаш Сымаджэхэм я шынагъуэншагъэм и дунейпсо махуэр. Ар хуэгъэпсащ сымаджэм и сэбэп зыхэлъхэр хъума хъуным теухуауэ цІыхухэм хъыбар нэхъыбэ зэрырагъэщІэным, абы и лъэныкъуэкІэ щыІэ хабзэхэр, и хуитыныгъэхэр зыхуэдэм щыгъэгъуэзэным.

ИДЖЫРЕЙ медицинэм ехъулІэныгъэ лъагэхэр зыІэригъэхьами, узыфэхэр гъэхъужыныр сымаджэхэм я дежкІэ шынагъуэншэу щыткъым. Дунейпсо ІэщІагъэліхэм къэрал зэмыліэужьыгъуэхэм щрагъэкІуэкІа къэхутэныгъэхэм къызэрагъэлъагъуэмкіэ, сымаджэщым щіэлъхэм ящыщу ціыхуипщі къэс зым щеіэзэкіэ щыуагъэ яіэщіокі. Абыхэм я нэхъыбэр къамыгъэхъун яхузэфІэкІынущ, апхуэдизкіэ щхьэусыгъуэ мыхьэнэншэщ ахэр къызыхэкІри. Абы и щыхьэтщ, псалъэм папщІэ, къабзагъэм и хабзэхэр нэхъыф у ягъэзащ о зэрыхъуам и фіыгъэкіэ, сымаджэщ кіуэціым узыфэ зэрыціалэхэм зэрызыщаубгъур процент 55-кіэ къызэрелъэхъшэхар. Дунейпсо къэхутэныгъэхэм къызэрагъэлъагъуэмкіэ, сымаджэм къыщеіэзэкіэ а іуэхум езыри жыджэру хэтмэ, къыхуащІэ медицинэ Іуэхутхьэбзэхэм фlагъышхуэ яlэу икlи шынагъуэншэу

Узыншагъэр хъумэн ІэнатІэм кІэлъыплъынымкІэ федеральнэ ІуэхущІапІэм Сымаджэхэм я шынагъуэншагъэмкіэ дунейпсо махуэм ирагъэкіуэкіыну Іуэхугъуэхэм теухуауэ программэ зэхелъхьэ. Илъэс къэс ар къыхуеджэныгъэ щхьэхуэм щіэту йокіуэкі. Мы гъэм ар теухуауэ щытынущ хущхъуэхэр шынагъуэншэу къэгъэсэбэпыным. ІэщІагъэлІхэм зэрыжаlэмкlэ, хущхъуэ зыхуатха сымаджэр lэмал имыlэу щІэупщІэн хуейщ абы и мыхьэнэм, сэбэп е зэран къызэрыхуэхъунум, зэрызрихьэлІэну щІыкІэм, нэгъуэщІхэми.

А махуэм ирихьэлізу медицинэ іуэхущіапіэхэм зэхыхьэ зэмыліэужьыгъуэхэр къызэрагъэпэщ. Апхуэдэ зэlушlэ щекlуэкlащ Налшык къалэ дэт клиникэ сымаджэщ №1-м. Абы хэтащ КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Къалэбатэ Рустам, медицинэ Іуэхущіапіэхэм я унафэщіхэр, дохутырхэр, ІэщІагъэм хуеджэ студентхэр.

- «Псом япэрауэ – зэран умыхъу» - медицинэ этикэм и къыхуеджэныгъэ нэхъыщхьэщ а псалъэхэр. Аращ лъабжьэ хуэхъуари Сымаджэхэм я шынагъуэншагъэмкІэ дунейпсо махуэр къыхэлъхьэнми ар егъэкіуэкіынми, - жиіащ зэіущіэр къыщызэіуихым Къалэбатэ Рустам. - Ди жагъуэ зэрыхъунщи, къыщыхъу щыІэщ дохутырхэр сымаджэм и узыншагъэм зэран щыхуэхъуи: хущхъуэкІэ щеІэзэкІи операцэ щащікій щыуагъэхэр яіэщіокі. Апхуэдэ іуэхухэр къыщІэхъум и щхьэусыгъуэхэр зэхэгъэкІыным, ахэр гъэпсауэ къыхалъхьауэ аращ нобэрей махуэр. Дэтхэнэ медицинэ ІуэхущІапІэми дохутырми и къалэн нэхъыщхьэщ сымаджэм и шынагъуэншагъэр къызэгъэпэшыныр икіи ар Іэнатіэм шыпэрыту я лэжьыгъэр ирагъэкІуэкІын хуейщ.

Хущхъуэхэр шынагъуэншэу къэгъэсэбэпынымкІэ щы і Іэмалхэм, ціыхухэм хуащі медицинэ іуэхутхьэбзэхэр зыхуэдэм, щІыналъэм и медицинэ Іуэхущапіэ щхьэхуэхэм ціыхухэм ират дэіэпыкъуны гъэхэм я фіагъым хэгъэхъуэнымкіэ бгъэдыхьэкіэщіэхэм я лэжьыгъэм къызэрыщагъэсэбэпым кърикІуахэм я гугъу ящІу къэпсэлъащ КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министрым и къуэдзэ Аникушинэ Татьянэрэ республикэм и Перинатальнэ центрым и дохутыр нэхъыщхьэм и къуэдзэ Мамхэгъ Ин-

Зэјущјэм и кјэухым брифингым хэта дохутырхэм журналистхэм я упщ эхэм жэуап иратащ. ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэ.

Динейм щыхъыбархэр

Дзэм ираджэжынущ

УФ-м и Президент Путин Владимир дзэм хэкіыжахэр іыхьэ-іыхьэурэ къыхэшэжыным теухуа унафэм Іэ щІидзащ. Ар ягъэзэщІэным иужь ихьащ фокіадэм и 21-м.

Президентым къызэрыхигъэщамкІэ, дзэм ираджэжынухэр нэхъапэкІэ абы къулыкъу щызыщІахэрщ, зауэм Къулыкъу щащіэну дзэ частхэм ягъэкІуэн ипэ, ахэр зыпэрыувэну Іуэхум хуагъэхьэзырынущ.

Владимир Путин цІыхухэм захуигъазэу къыщыпсалъэм жи-Іащ дзэм хэкіыжахэр Іыхьэ-Іыхьэурэ къыхэшэжыныр Урысейр, абы и суверенитетыр, и щІыналъэ зэкъуэтыныгъэр хъумэным, цІыхубэм я шынагъзуншагъэр къызэгъэпэщыным хуэунэтІауэ къыхалъхьа Іуэхугъуэу зэрышытыр.

Къэрал УнафэщІым къыхигъэщащ Урысейм и лъабжьэр къэгъэтІэсхъэныр къухьэпІэ къэралхэм къалэн нэхъыщхьэу зэраІэр.

«Мир» картэр

мылажьэм хэкІыу.

Апхуэдэу шу зы закъуэщ «Мир» рэхэр къозытыр. Абзышэну ягъэгувэ.

Фокlадэм и 22, махуэку

• Пылхэр хъ∨мэным и

зэкъуэтыныгъэм махуэщ

Махуэмрэ жэщымрэ зэхуэдэ щыхъу бжьыхьэ махуэщ

♦ 1935 гъэм ЦІыхубэ комиссархэм я советым и унафэкіэ, япэ етІуанэ, ещанэ рангхэм я капитан цІэр СССР-м и Дзэ-Тенджыз Флотым щагъэуващ, Совет Союзым и Маршал цІэри къащ-

таш **♦ 1937 гъэм** къалъхуащ «СССР-м егъэджэныгъэмкіэ и лэжьакіуэ нэхъыфІ» цІэр зыхуаепха Іэщіагъэ зиіэ- гъэфэща, педагогикэ хэрщ, а Іуэхум и піалъэ шіэныгъэхэмкіэ докзыщІэхэрщ. тор, профессор, Урысеим педагогикэ, со циальнэ щІэныгъэхэмакадемием. кІэ И Дунейпсо адыгэ акалемием я акалемик

Мамхэгъ Раисэ. ◆ 1975 гъэм къалъхуащ къэрал, спорт лэжьакІуэ, Бахъсэн къалэ округым и унафэщі, Іэпщэрыбанэ зауэмкІэ спортым и мастер, УФ-м щыхь зиіэ и тренер, КъБР-м физическэ щэнхабзэмрэ спортымкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Мамхэгъ

Хьэчим. <u>Дунейм и</u>

<u>щытыкІэнур</u> «pogoda.yandex.ru сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэтекІыу щыщытынущ, уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градус 17-19-рэ, жэщым градуси 14-15 щыхъунущ.

♦ Іэпэтэрмэшкіэ зэп-

салъэхэм я дунейпсо

жьэй щагъэлъапіэ

къаплъэным и махуэр

◆ 1869 гъэм Менделе-

ев Дмитрий химие эле-

ментхэм я периодиче-

скэ законыр къызэlуи-

♦ 1924 гъэм Къэбэр-

дей-Балъкъэрым щІэ-

ныгъэншагъэр щыгъэ-

кІуэдынымкІэ комиссэ

къызэрагъэпэщащ.

♦КъуэкІыпІэ

Фіокіадэм и 23. щылажьэркъым

Урысейм и туроператорхэм я зэгухьэныгъэм хъыбар къызэритамкіэ, ди къэралым икіыу Тыркум зыгъэпсэхуакіуэ кіўахэр гугъуехьхэм хэхуащ, «Мир» картэр абы тэмэму зэрышыкъы-

Анталье къалэм и аэропортым тет банкоматхэм яшыкартэмкІэ тырку лидежым цІыхухэр куэду щызэтрехьэ икlи туристхэр хьэщІэщхэм автобусхэр

дунейпсо махуэщ **♦ Автомобиль къэмы**гъэсэбэпыным и дунейпсо махуэщ. ♦Болгарием и щхьэхуитыныгъэм и ма-

♦Балтие къэралхэм я

♦ 1934 гъэм къалъхуащ КъБР-м и цІыхубэ тхакІуэ, КъБР-ми къэрал саугъэтым и

лауреат

Зубер.

Тхьэгъэзит

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru сайтым зэритымкІэ, Налшык уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градус 15-16, жэщым градус 11-13 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар **ЩХЬЭЩЭМЫЩІ**

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Псалъэ бутІыпщам аркъэн кІэлъумыдзыж.

Псы Іэрышэм и даущ макъ

си Іэблэр къиубыдри, лъэныкъуэкІэ сыІуишащ абы, щэху Марие апхуэдэу къыгурыІуат гуэр къызихьэлІэну зэрыхуейр нэрымылъагъум и щэхум нэпкъызигъащІзу. Пэублэ псалъэлъысын шхьэкіэ, а зэрыт гъуми кіыхь зригъэщіакъым - зэуэ напкъэм ибэкъукІын зэрыхуейкъызбгъэдилъхьащ и гур зэ-

Ди нэхъыжьыфІым «Къэбэрдей-Балъ- и напэкІуэцІым.

Циканов Мухьэмэд

фэеплъ медаль иритащ

Республикэм и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ къэр Республикэр илъэси 100 зэрыри-

кіэ» медалыр фокіадэм и 17-м тыгъэ Мамсур и къуэм хуэдэ нэхъыжьыфіхэм я

хуищащ жылагъуэ лэжьакіуэ Циканов фіыгъэкіэ, абыхэм я псэемыблэж

Мухьэмэд. Абы теухуа хъыбарымкІэ лэжьыгъэм, нэмысым, пщІэм и хьэтыр-

Республикэм и Унафэщіыр къыщыд- кіз йофіакіуэ. Мухьэдин Мамсур и къуэм

защ республикэм пщІэ щызиІэ жылагъуэ гъэдилъхьэну, гъащІэм гу щихуэну се-

икІи дин лэжьакІуэ Циканов Мухьэмэд. хъуэхъуащ», - дыкъыщоджэ УнафэщІым

рыгъу Іуэхум и купщІэр, сегупсысыну Іэмали къызитрэ, си псэмрэ шызэпэщІэта къзунэхуныгъэхэр зэхуихьэсыжри, абы мурад ищіащ, езыр къыщалъхуа, къыщыхъуа жылэм дэ цІыху къызэрымыгуэкІым Псынабэ - мэжджыт дригъэкъилъыхъуэнкІэ хъунур - дуней шІыхьыну... Жылагъуэ гъащІэм и уэрыпІэм хэт къызэгъэпэщакіуэ нэсу, парт лэжьыгъэхэми къапимыкІухьу, къекІуэкІа шІэныгъэлІыр фІыуэ зыцІыхухэр зыпэмыплъат ар. ауэ хэтыт жызыІэфынур абы и гупсысэ куум щызэпкъриха Іуэхугъуэхэм языхэзри щіэныгъэрэ къэпщытэныгъэкІэ щІэ-Абы и гъащІэмрэ и лэжьыгъэ мыгъэбыдауэ.

Илъэс куэдкІэ и гумрэ и

Марие зытриухуа ухуэныгъэр хьащ икІи тетхыхьащ. Сэ нобэ хъун хуейт цІыхугъэм, Іиманым, фіэщхъуныгъэм теухуауэ щыІэн хуей зэхэщІыкІым щІэныгъэ ублапІэ щигъуэт центр. ЦІыхубз къару закъуэкІэ абы уеувэлІэныр тынштэкъым, къэгъуэтын хуейт укъыгурыІуэу Іуэхур къыбдэзыІыгъынухэри. зэрыщымыгугъауэ, цІыху куэдым зэуэ я Іэр къыхуасат жьауэ мащІэ зытрищІэ а зы шиящ. Абыхэм яхэтт щІэныгъэліхэри, хьэрычэтщіакіуэхэри, унафэщІхэри, гуащІэрыпгурыІуат, гъащІэм и лъэныкъуэ

куэдыр зытет хабзэхэмрэ нобэм Я зэфІэкІ псори халъхьэу нэкъэс ціыхум къыдекіуэкіа іуэху тыным и гъэхьэзырыным пэрыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэр ныгъэ ин зэрагъуэтыр. Дуней телевиденэм и лэжьакІvэ нэхъ еплъыкіэшіэм къылэкіуэтей Іэзэхэу Дерико Анатолэ, Пхеней къыхуэбгъэушын Анзор (Москва оператору щощхьэкІэ, дэтхэнэ зы гупсысэ лажьэ), Дыджэш Еленэ сымэ. дыкъуакъуэми шІэныгъэр зи Профессиональнэ камерэ хьэлъабжьэ жэуап ептыфын хуейт. лъэр я плІэм илърэ, щІым

щылъу операторхэм траха кадрхэр, нэгу къыщІэбгъэхьэн къудейм дэрэжэгъуэ хэпхыу, къызыхуэтыншэт.

Шэджагъуэ нэужьыфІым нэсарэ гупри дезэшауэ, зыдгъэхьэзырыжын щІэддзащ. Дып-Анатолэ и камерэ игъэтІылъыжар щІэрыщІэу зэтреухуэж, иджыри зы сыхьэт хуэдизкіэ зыдоіэжьэж жыхуиІзу и Ізпэр къегъэлъагъузри; дыгъэрбзийзэмыфэгъухэмкіэ зэщіэпщіыпщіэу щыкъухьэ пшапэр абы хуэдэу телъыджэу тезыхыф къэгъуэтыгъуейт. Иужькіэ фіыщіэ лей къыхуищІыжат абы Марие, и фІэщхъуныгъэм сыткІи ехьэлІа хьэрып къумхэм щытрахам хуэдэу игъэхьэзыра теплъэгъуэхэр

щилъэгъуам.. Зи щхьэр тралъхьэну хунэса мэжджытышхуэм ибгъукіэ чыбжэгъум къыхэщІыкІауэ къуажэдэсхэм Марие хуаухуа пщы-

ухуэныгъэр зэрекіуэкіым кіэлъыплъу. ПщыІэр зытет нэпкъым еуалізу псыізрышэ ціыкіу ежэхырт, дыгъэ бзийм пэпщІыпщІрэ и къабзагъым ущызэкІэщІэплъу - Псынабэ и псынэхэм ящыщ зыт. Бжьыхьэм зи гъуэлэгъуэ нэса удзыпцІэ нэгъунэ щищхъуэнтІыкІырт абы и ІуфитІым, кхъуей хьэбыкъуэ нэгъунэ я гъэгъэныр щызэпымыуауэ.

еджакіуэ гуп

ПщІантіэм

къыдыхьащ; абдежым пэмыжыжьэу щыт школым и класс нэхъыжьхэм щеджэхэр Марие къригъэблэгъауэ арат. Ахэр пщыіэм щіэт стіол кіыхьым иригъэтІысэкІри, езыри яхэтіысхьэжащ. Стіол хъурей мардэм тету иубзыхуа япэ дерст ар. Цыкіухэр къызыщіэхута пщы-Іэм, псы Іэрышэм и даущ макъым нэхъ хэмылъами, Іуэхум и ублэк І э къудейм узы І э пызышэ щІэщыгъуагъ хэлът. ЦІыхур Іэр къыщытт. Ар Налшык нэс къэзыгъэщ ам ф Іэл Іык Іыным, икіыурэ махуэкіэ абы щіэст, гуапагъэм, щэным теухуа пса-

зэхэпхыу, ныбжьыщІэхэр щІэдэІурт. ШэджыхьэщІэр хущІэ къуртэкъым, зи акъылыр зэрыубыду хуежьа цІыкІухэр, тегъэчыныхьауэ, езым и Іуэху еплъыкІэкІэ ипсыхьыным. Абы къалэн зышишІыжар фІымрэ Іеймрэ я гъунапкъэм ныбжьыщІэхэр езыхэм я гупсысэкІэ нигъэсынырт, сыт хуэдэ къэунэхүныгъэшІэхэми акъылрэ щІэныгъэкІэ пэлъэщын хуэдэу. Дерсыр иухауэ цІыкІухэр къыздыщІишыжым, Марие, жыжьи мыкіуэу, еіэбыхри и па-

къричащ. Мыр къызыхэкІа щІы фІыціэр къэтітіэщікіэ, мыбы бгъэдэлъ плъыфэмрэ мэ гуакіуэмрэ дэнэ и деж здыщІэлъу къэтлъагъунур?.. - узэгупсысын хэлът абы. ЩІэныгъэ куум и мызакъуэу, гуапагъэ зыбгъэ-дэлъ ціыхут Марие, и псалъэм къару хэлърэ, цІыхур зригъэ-

щхьэм ит удз гъэгъа цІыкІур

МэжджытымкІэ дгъэзэжынщи, Марие къыдэІэпыкъуахэм яхэтащ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и ректору щыта Лъостэн Владимиррэ къэрал ІуэхущІапІэхэм ящыщ зым и унафэщІу щыта Къэгъэзэж Валерэрэ.

даіуэу, зыфіигъэліыкіыу.

- Сэ схузэфІэкІырати, си пщэ къыдалъхьа къалэнышхуэм (Марие къызэриІуэтэжамкІэ, мэжджыт иухуэн зэрыхуейр и нэгу щІэкІат) сытегушхуэнымкІэ зыкъысщІэзыгъэкъуахэм зырызыххэу тхьэ сащыхуелъэ-Іуащ хьэж сыздэщыІа Саудей Хьэрыпым, - къыхигъэщат абы. ХьэжыщІ зэрыщыІам теу-

хуауэ щІэныгъэлІым урысыбзэрэ адыгэбзэкІэ къыдигъэкІыжа гъуэгуанэ тхылъитІри, упэрытІысхьамэ **УКЪЫПЭРЫМЫ** кіыжыфу, купщіафіэт. Марие хузэфіэкіат хьэжыщі гъуэгуанэм къищынэмыщауэ, а здэщы а къэралым щызектуэ хаблъэмакъым, бадзэ лъатэмэ зэхэм, абы зыщрихьэлІа цІыхухэм я гъащіэм, я псэукіэм лъэныкъуэ куэдкІэ дыщигъэгъуэзэн. . Къурмэныр къыщыхах бэ-

зэрыр жыжьэт, пшапэри зэхэ-

уат. ТІэкІуи сышынэу гъуэгу

сытеуваш. Іэ сщі ыуэ къэзгъэувыІа машинэтедзэм дэсыр (апхуэдэут псори зэрызекіуэр) негр щІалэшхуэт. СызэрыштэІэштаблэм езыми гу лъитагъэнт - къызгурымы уэ и бзэмкІэ гуапэу зыгуэрхэр къызжи-Іэрт. Бэзэрым дыщынэсым, сригъэкІыу емыжьэжу, мэлхэр щащэ шіыпіэм пэгъунэгъу дыдэу сришалІэри, къыздэ-Іэпыкъуурэ сыкъригъэкіащ. ГъуэгупщІэ хуэсшияри къыс-ІэщІилъхьэжри къызэлъэІуащ, а сыздэкІуэм езыми тхьэ сыщыхуелъэlуну - сыщыхуелъэ-lуащ. Хэт и гугъэнт, игъащlэм сымылъэгъуа ціыху фіыціэм (псори Алыхыым дыкъыгъэщащ) и сэбэпышхуэ къызэкіыу, къурмэныр а щыжаlа махуэм фіимышу есшэліэну. Тхьэм фіэкіа зыми ищіэркъым дэіэпыкъуэгъур къыщыппэплъэри, къызыбгъэдэкІынкІэ хъунури. Мэжджытым и ухуэным иужь сызэрихьэрэ ар зэкъым си нэгу зэрышіэкіар. - игу къигъэ-

кІыжырт Марие. ЩІэныгъэм зи гъащІэр тыхь хуэзыш шыху шэджашэхэр зэманым и пэм иту кІуэныр ухыгъэу къахуегъэшІ, къахуиуха піальэр къэсрэ я гуащіэ дэхуам хэмыгъуэшэжын гъуэгу игъуэту. ШэджыхьэшІэ Марие абыхэм ящыщ зыщ

ЛЪОСТЭН Музэ

«Нэращ ціыху Іэпкълъэпкъым и

1952 ГЪЭМ я жылэм дэт курыт

еджапІэр къиухри, ар щІэтІысхьащ

Осетие Ищхъэрэм и къалащхьэм

(Орджоникидзе) дэт медицинэ ин-

ститутым. 1958 гъэм ар ехъулІэны-

гъэкіэ къиухащ. Институт нэужьым

Урыху къигъэзэжри, узыншагъэр

хъумэнымкіэ Іуэхущіапіэў абы дэтам

и унафэщІу лэжьэн щІидзащ. Хирур-

гием хуеджа щІалэр щІэхъуэпсырт

нэ дохутыр хъуну икІи илъэс зыб-

жанэ нэхъ дэмыкіыу а унэтіыныгъэм-

кіэ и щіэныгъэм щыхигъэхъуащ Ле-

нинград дэт, Павлов И. П. и цІэр

зезыхьэ япэ медицинэ институтым

нэ узыфэхэмкІэ и кафедрэм и кли-

никэ ординатурэм. Ар ехъулІэны-

гъэкІэ къиухри, и лъахэм къигъэзэ-

жащ икІи 1964 гъэм Республикэ кли-

никэ сымаджэщым нэм щеlэзэ и

къудамэм лэжьэн щыщІидзащ. Зэ-

рылажьэм хуэдэурэ АфІэунэм Став-

рополь къалэм аспирантурэр къы-

щиухащ, и диссертацэр абы щып-

хигъэкІри, медицинэ щІэныгъэхэм-

кІэ кандидат хъуащ. Япэ махуэхэм

къыщыщІэдзауэ ІэщІагъэлІ нэсу зы-

къэзыгъэлъэгъуа АфІэунэр 1969 гъэм

къудамэм и унафэщІу ягъэуващ икІи

2006 гъэ пщіондэ щіыхь пылъу а къа-

Афізунэр нэм щеізээ къудамэм

и унафэщІу щыщытам, абы мы-

лэныр игъэзэщІащ.

пкъынэ нэхъ къабзэ дыдэр. ЦІыхум и дахагъэмрэ гуакІуагъэмрэ къызытещыр аращ. «Нэм япэ псэр ихуэ», - жеlэ адыгэ псалъэжь-

Хэмыгъуэщэжын лъагъуэ • Фэеплъ

Шоджэнцыкіу Алий и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и цІыхубэ артисткэ, Кавказ Ищхъэрэм Гъуазджэхэмкіэ и къэрал институтым актёр ІэзагъэмкІэ и егъэджакІуэу щыта Мэшыкъуэ Феня Сэрал и пхъур псэужамэ, и ныбжьыр илъэс 75-рэ ирикъунут.

МЭШЫКЪУЭ Феня Бахъсэн щІыналъэм хыхьэ Къубэ-Тэбэ къуажэм къыщалъхуащ 1947 гъэм фокlадэм и 18-м. Курыт еджапІэ нэужьым педучилищэм щІэтІысхьэну къыщемыхъулІэм, актрисэ ІэщІагъэм зэи щІэмыхъуэпсами, ар щІэтІысхьащ щэнхабээм и лэжьак уэхэр шагъэхьэзыру Налшык дэта культпросветучилищэм. Экзаменыр Іызыххэм ягу дыхьат Феня и уэрэд

Ленинград консерваториер къэзыуха Ханукаевэ Дорэ Феня егъэджакіуэ къудей мыхъуу, ныбжьэгъу, чэнджэщэгъу пэж къыхуэхъуащ. Аращ япэ дыдэу Феня артист Іэзагъэ зэрыхэлъым гу лъызытари. Ар къиухри, Феня къыщалъхуа къуажэм кІуэжащ, ауэ куэдрэ абы щымылажьэу къалащхьэм къигъэзэжри, ЩоджэнцІыкІу Алий и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал драмэ театрым и студием щІэтІысхьащ. Утыку итыкІэм и щэху куэд щызригъэщащ абы а ІуэхущапІэм, актрисэ ІэщІагъэми нэхъри щыдихьэхащ. Москва къалэм Шукиным и цІэр зэрихьэу дэт театральнэ еджапІэ нэхъыщхьэм щІэтІысхьэну щытегушхуари аращ. Училищэм япэу щеджа студием Феня и гъусэу щІэсахэщ Ахэмын Мухьэрбэч, Балъкъэр Юрэ, Балъкъэр Тамарэ, Балъкъыз Валерэ, БжэІумых Барисэт, Джэдзауэ Венерэ, Иуан Владимир, Къэжэр Борис, КІэмыргуей Валентин, КІуэкІуэ Елизаветэ, Мэрзей Залым, НэщІэпыджэ Марие, Соблыр Аслъэн, Тэтэр Анатолэ, Фырэ Руслан, Хьэмыку Жаннэ, ХьэщІэмахуэ ФатІимэ, Хъыдзэдж Борис, Шэрджэс Мухьэмэд, Шыбзыхъуэ Басир, Щэрмэт Людмилэ, Щыхъалы Анатолэ сымэ. 1975 гъэм еджапІэр къаухри, гупым ди адыгэ театрым къагъэзэжауэ щытащ икІи гуп зэкъуэту зэдэлэжьащ. Абы къыщыщіэдзауэ Феня и гъащіэр къыгуэхыпіэ имыіэу пыщіауэ щытащ лъэпкъ театрым. Къыдеджахэм икІи къыдэлэжьахэм зэрыжаІэмкІэ, Феня ІэщІагъэм тыншу хэзэгъащ, зэпымыууэ актёр Іэзагъэм и щэхухэм ятеухуа тхылъ куэд еджэурэ и щІэныгъэм хигъахъуэу.

Феня къыдеджа, Къэбэрдей-Балъкъэр, Ингуш республикэхэм гъуазджэхэмкІэ щіыхь зиіэ я лэжьакіуэ, УФ-м и Театр лэжьакІуэхэм, Журналистхэм я зэгухьэныгъэхэм хэт, Кавказым и Академием и действительно член-академик, Урысей Артиадэм тІзунейрэ и лауреат, Кавказ Ищхъэрэм Гъуазджэхэмкіэ и къэрал институтым и режиссёр къудамэм и унафэщі Шэрджэс Мухьэмэд щхьэгъусэ хуэхъуащ. Я акъыл зэтехуэу, зрихьэліэ гугъуехьхэр къызэранэкіыу, зэгурыіуэу, ціыху зэхъуапсэ унагъуэ дахэу зэдэпсэуащ. Зыпхъу - Заремэ - къащІэхъуати, унагъуэ хъужащ. Я пхъурылъхухэр къыдокјуэтей, я анэшхуэм и фэеплъыр яхъумэу.

Иригъаджэ студентхэр тхылъ нэхъыбэ еджэну сыт щыгъуи къыхуриджэрт абы, сыту жыпІэмэ режиссёр ІэщІагъэ зэзыгъэгъуэтхэм щІэныгъэшхуэ ябгъэдэлъын, дунейпсо щэнхабзэм, литературэм, макъамэм, къафэ гъуазджэм джэм зегъэужьыным хэлъхьэныгъэ ин Іэмал имыІэу щыгъуэзэн хуейуэ къилъытэрт.

- Іутіыж Борис и Іэдакъэ къыщіэкіа лэжьыгъэхэм сызэрыщыджэгуарщ цІэрыІуэ сызыщіар, - жиіэрт Мэшыкъуэ Феня.

Дызэрыщыгъуазэмкіэ,

шэч хэлъкъым.

нэгъуэщ Іхэри.

кэ къуажэр лажьэ-шхэжу къэ-

гъуэгурык/уэ жылэ узыншэщ.

Лэжьакіуэфі күэд нэхъапэми дэ-

сащ: Совет зэманым щІэмычэу

даlущlэу щытащ абыхэм, ноби зи

гуащіэдэкі хьэлэлкіэ псэуж, ады-

гагъэр, ціыхугъэр щытепщэ уна-

гъуэ куэд абы зэрыщыбгъуэтынум

фІыуэ къыщацІыху зыкъоми. Пса-

лъэм папщіэ, химие щіэныгъэхэм-

кіэ докторхэу Мэкіэтіей Абдулыхь,

Лъэнкіэпіашэ Мухьэмэд, фило-

логие щіэныгъэхэмкіэ докторхэу

Кіуэкіуэ Жэмалдин, Ціыпіынэ Ас-

лъэн, усакіуэ Кіэмыргуей Анато-

лэ, «Лэжьыгъэм и щІыхь» орде-

ным и нагъыщищри зыхуагъэфэ-

ща Чып Хьэсэнбий, журналист

ціэрыіуэ Мэшыкъуэ Тэзалрэ абы и

къуэшхэу Хьэсэнбий, Нурхьэлий,

Тэжудин, уэрэджы акіуэ Іэзэхэу

Кърым Иринэ, Ташло Алий сымэ,

зэрыхъум щыгъуазэ зытщіын

хьисэпкіэ иджыблагъэ дыщыіащ

а къуажэм икІи зыхуэдгъэ-

Іэнатіэр илъэсих хъуауэ зэрехьэ.

Руслан, зэрытщіэмкіэ, фи

Я Іуэху зытетым, цІыхухэр зы

Малкэ къыдэкіащ республикэм

Апхуэдэхэщ «ГушыІэ махуэ апщий!», «Жьэмыгъуэ Африкэм» спектаклхэр, нэгъуэщІхэри.

Гукъинэжщ абы игъэзэщ а дэтхэнэ рол-- ар гушыІэ ирехъу, цІыхум и гущІагъщІэлъхэр къыщиІуатэ спектаклу щрырет. Мэшыкъуэ Феня и творчествэр лъэныкъуэ куэду зэтепщІыкІырт - ар актрисэ зэчииф зэрыщытым, утыкум дахэу зэритым къыдэкіуэу, егъэджакіуэ Іэзэт. И лэжьыгъэфіым папщіэ Феня мызэ-мытІэу ягъэпэжащ, къэрал гулъытэ къыхуащІу абы хуэфащэ дыдэу къыфІащащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и цІыхубэ артисткэ» цІэ лъапІэр, «ЩІыхь дамыгъэ» орденыр къратащ.

Абы и гъащ о гъуэгуанэр къик уащ къыхиха ІэщІагъэм хуэпэжу, и гъащІэм гъуазэу щигъэувахэм къытекІакъым. Актрисэ щыпкъэм ціыхугъэшхуэ хэлът, гумащіэт, и ІэщІагъэм фіы дыдэу хищІыкІырт, гъащІэр фІыуэ илъагъурт, и гур дахагъэм сыт щыгъуи хузэІухат. Ар и теплъэкІэ дахэм и мызакъуэу, псэ къабзэт, театреплъхэми, и лэжьэгъухэми, и Іыхьлыхэми гуапэу яхущытт. Мэшыкъуэм и гъащІэр тыхь хуищащ лъэпкъ гъуазджэм зегъэужьыным.

Феня тхьэмыщкІэр пандемием и пэщІэдзэ дыдэм дунейм ехыжати, хуэфащэ пщІэ хуэтщІыжыфатэкъым. Ар дигу къеуэрт театрым щылажьэ псоми, абы къыхэкІыу, ди театрым и унафэщІхэм абы и фэеплъ пшыхь ящІыну къыщыхальхьэм, псоми дэтІыгъащ. Нобэр къыздэсым дыхуозэш а цІыху гуапэм, - жиІащ КъБР-м щіыхь зиіэ и артисткэ Кіэхумахуэ

Мэшыкъуэ Феня Сэрал и пхъум и фэеплъ нэхур абы къыдэлэжьахэмрэ и ныбжьэгъухэмрэ я гум къинэжащ. Апхуэдэщ Феня и гъусэу спектакль щагъэувхэм къащыщіа хъыбар гъэщіэгъуэнхэр. Куэдым ящІэ Мэшыкъуэр артисткэ телъыджэу зэрыщытам и мызакъуэу, цІыху нэсу, бзылъхугъэ ерыскъыфІэу, хьэщІэ фІыуэ илъагъуу дунейм зэрытетар. ГушыІэр зи щІасэу щыта бзылъхугъэм и дуней тетыкіа дахэм хуэдэу, гукъэкіыж гуапэ защІэщ къигъэнар. Лъэпкъ гъуазхуэзыщІа Феня къыдэлэжьахэм, и творчествэр фІыуэ зылъэгъуахэм я гум хэмыгъуэщэжын лъагъуэ щыпхишащ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

Куэдым сэбэп яхуэхъуа дохутыр

ми, нэхэм ямылъагъужу кіыфіыгъэм къыхэнэныр дэтхэнэм и дежхьэнэшхүэ зиІэ къалэн куэд зэфІикІи зэрышынагъуэр щІигъэбыдэу. гъэкlащ. Апхуэдэу ар университетми Апхуэдэ гузэвэгъуэм ар къебгъэлу медколледжми япыщат, студентхэм дэІэпыкъуэгъу ухуэхъуфыныр на-сыпышхуэщ. И Іэпэр яІыгъыу сылэжьыгъэм и палъэм Анатолэ и деж зыщыхагъэгъуазэрт, район сымамаджэщым къаша, операцэ ящІу зи джэщхэм нэм щегэээ я къудамэхэм нэхэр къэплъэжа цІыхум и гуфІэя лэжьыгъэр зыхуэдэр зригъащІэрт, сыт и лъэныкъуэкІи абыхэм чэнджэгъуэр плъагъуныр куэд и уасэщ», же і э КъБАССР-м щі ыхь зи і э и дохущэгъуи дэІэпыкъуэгъуи яхуэхъурт. тыр, медицинэ щіэныгъэхэмкіэ кан-Тхьэмахуэм зэ поликлиникэм сымадидат, офтальмолог АфІэунэ Анатоджэхэм щахуэзэу илъэс 37-кІэ дагъуэншэу лэжьащ.

> зэджэу зэрыщытыр наlуэ къищІырт зи унафэщІ къудамэр сыт и лъэныкъуэкІи зыхуей хуэзэу къызэгъэпэщыным и гуащІэшхуэ зэрыхилъхьам. Абы илэжь дэтхэнэ зы Іуэхугъуэри зыхуэунэтІар сымаджэхэри и лэжьакІуэхэри нэхъ зэригъэтыншынырт икій абы и лъэныкъуэкіэ хузэфіэкі къигъэнакъым. Анатолэ сытым дежи хущІэкъурт унэтІыныгъэм щІзуэ къыхыхьэ псоми зэрызыщигъэгъуэзэным, ахэр лэжьыгъэм къыщигъэсэбэпу ІэнатІэр зэрызэтриухуэным. Апхуэдэу 1985 гъэм Республикэ клиникэ сымаджэщым, Кавказ Ищхъэрэм щыяпэу, нэм нэджыдж ІэрыщІ хагъэувэу операцэхэр ящІын щрагъэжьащ.

> Жэуаплыныгъэшхуэ зыпылъ лэжьыгъэ зэрыпэрытым, унафэщІ къалэн гугъури и пщэм зэрыдэлъым къыдэкІуэу АфІзунэ Анатолэ нэ узыфэхэм теухуа щіэныгъэ лэжьыгъэ купщіафізу 26-рэ къыдигъэкіащ, абы игъэхьэзыращ Урысейм и къалэ куэдми къищынэмыщІауэ, хамэ къэралхэми щылажьэ офтальмологыу 40-м

> Анатолэ нэ дохутырхэм я Союзпсо, Урысейпсо зэlущlэшхуэхэм мызэмытіэу хэтащ, ар «Щіэныгъэ» зэгухьэныгъэм и лектору, КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымрэ курортхэмкІэ

> > хуэхэм яхъуэжащ.

АфІзунэр къызэгъэпэщакіуэ гъуэ-

хъыщхьэу илъэс куэдкІэ лэжьащ. Мы псори щыхьэт тохъуэ Анатолэ щ эныгъэ куурэ зэф Іэк Ільагэрэ зэрыбгъэдэлъым, лэжьакіуэ емызэшу зэрыщытым. Абы и ціэр фіыкіэ щыіуащ ди республикэм и мызакъуэу, нэгъуэщі щіыпіэхэми.

Офтальмолог цІэрыІуэ Фёдоров Святослав мызэ-мытІзу ди республикэм щыІащ, дохутырхэр лэжьэкІэщІэм хэзыгъэгъуазэ лекцэхэм къахуеджэу, операцэхэр иригъэкІуэкІкІэрэ мастерклассхэр иту. Апхуэдэхэм и деж абы зригъэлъагъуэрт Республикэ клиникэ сымаджэщым нэм щеГэзэ и къудамэм щекіуэкі лэжьыгъэр икіи сытым дежи жијэрт ар зэрефјакјуэр, дохутырхэм я ехъулІэныгъэхэм щыгу-Іуэхум фіыуэ хэзыщіыкі унафэщіым, Афіруно Анатоло, и ною щют гупым

адэкіи зэфіэкі лъагэхэр зэраіэнур. «Мыхьэнэшхуэ иІэщ нэм игъуэта ныкъусаныгъэр и чэзум къэпхутэным, дэтхэнэ узыфэми хуэдэу, хэт асэмэ, ухуэхъужыфынукъыми,

жеІэ АфІэунэм. - Набгъэ хъуам Іэмал имыГэу илъэс къэс и нэхэм я щытыкІэр къригъэпщытэн хуейщ. Сабийхэр школым щІэтІысхьэн ипэ и нэхэм егъэплъыпхъэщ. Псалъэм папщІэ, глаукомэр узыфэ бдзаджэщ, узыр зыхыумыщТэу хуэм-хуэмурэ уи нэхэм зэрилъагъум кІэречри, нэф уохъу. Аращи, цІыхум и ныбжьыр илъэс 40-м фІэкІамэ, нэхъ мыхъуми илъэситІым зэ нэ дохутырым и деж кІуэн хуейщ, мис а узыфэр и къежьапІэм къэхута хъун папщІэ. Нэхэм къалэнышхуэ ягъэзащІэ. Абыхэм я узыншагъэм куэдкІэ елъытащ дунейм и дахагъыр, жыпІэнурамэ, гъащІэм и ІэфІагъыр нэсу зэрызыхэпщІэнур».

ПщІэ, Іулыдж зиІэ цІыхущ АфІэунэ Анатолэ. Апхуэдэ лъытэныгъэр абы къыхуихьащ гъащІэм цІыхугъэр щигъэнэхъапэу, зыпэрыхьэ Іуэхум Іэзагъэ къыщигъэлъагъуэу, и зэфІэкІыр жылагъуэм хуигъэлажьэу къызэрекІуэкІам.

АфІэунэм унагъуэ хъарзынэ иухуащ, псэукіэ дахэ иіэщ. И щхьэгъухъарзынэ сэ Нало Зоерэ (и ахърэт нэху Тхьэм ищІ) езымрэ бынищ зэдапіащ. Я хъыджэбз нэхъыжь Мадинэрэ я щІалэ Маратрэ я адэм и ІэщІагъэр къыхахыжауэ, абы и лъэужьым ирокlуэ нэ дохутыру мэлажьэ. Марат медицинэ щіэныгъэхэмкіэ кандидатщ, и адэм и піэ иувауэ, 2006 гъэ лъандэрэ нэм щегэээ къудамэм и унафэщіщ. Япхъу етІуанэ Маринэ экономист ІэщІагъэр къыхихащ. АфІэунэхэ я щІэблэм я нэхъыжьхэм я щапхъэр я фіыкіырт, къыхигъэщырт зыпэрыт гъуазэу езыхэм я лъагъуэр гъащіэм

еєм ішіммешеськи

Лэжьыгъэхэр зэпыуркъым

ком и ціэр зезыхьэр и кіыхьагъкіэ зыхуей

ЗЭМАНКІЭ дызэІэбэкІыжмэ, уэрамым иІа теплъэм зэуэ зэхъуэкІыныгъэшхуэхэр игъуэтащ. Гъуэгу лэжьыгъэхэм щадзэн ипэкіэ зэјузэпэщ ящіащ Лениным и проспектым щегъэжьауэ Шортэным и уэрамым нэсыху тет унэхэм ящыщ зыбжанэр. Илъэс куэд лъандэрэ ремонт лэжьыгъэ нэгъэса зрамыщІэкІа унэхэр къэлъэльэжырт, я лъабжьэхэр къэтІэсхъат, зэраухуэ лъандэрэ зэрамыхъуэкІауэ телъ шиферхэм псы къыпхыкІырт.

ЩІыхьэпіэхэм я щытыкіэри нэхъыфітэкъым. Ахэр къэгъэщІэрэщІэжыным теухуауэ яубла лэжьыгъэхэр гъэ кІуам къызыхуэтыншэу кърахьэлІэри, пщІантІэхэр зыхуей хуагъэзэжащ: бжэІупэхэр къагъэнэхуащ, тетіысхьэпіэхэр щагъэуващ, сабий джэгупіэ утыкухэр щаухуащ, жыг къуацэ зэщІэкІэжахэр рейхэмрэ псей щІыхухэмрэ ягъэдахэу. ирагъэкъэбзыкІри, гъэгъа дахэхэмрэ щхъуан-Пасэрей архитектурэ гъэпсык рахэр щыхъугъэкъэбзэн хуейуэ. Абыхэм щІыпІэр ягъэда- хуэдэу. хэртэкъым, жьауэшхуи пщантым тращырт.

Унэм и гъусэу къагъэщІэрэщІэжа скверыр зэуэ цІыху кІуапІэ хъуащ. ХъуреягъкІэ кърагъэувэкІа тетіысхьэпіэхэр сабийми балигъми я зыгъэпсэхупіэщ.

къум ирихьэлізу Головком и ціэр зезыхьэ къэхъукъащіэхэмкіи. уэрамым телъ асфальтыр зэрахъуэкlащ.

Налшык и уэрам нэхъ инхэм ящыщ Голов- Иджыпсту лъэс зекlyапlэхэр зыхуей хуагъазэ - Лениным и проспектым щегъэжьауэ Шортэным и уэрамым нэсыху телъыр зэlузэпэщ щащіащ. Кумбліэмб защіэу щыта а щіыпіэхэр къыумыцІыхужыным хуэдизу зыхуей хуагъэзащ, гъуэгу зэпрыкіыпіэхэри къыдэкіуэу. АсфальтыщІэ зытралъхьа лъагъуэхэр захуэрэ ибгъухэр удзыпцІэшхуэу апхуэдэщ. Сымаджэщым и дыхьэпІэм хуэзэ автобус къэувыІэпІэм деж щыта тетІысхьэпІэхэр мы ма-

> Абдеж щыт сату щІыпІэм и щІыбагъыр цІыхуитІ щызэблэмыкІыфу Іузэт, уэшхыпсыр ириубыдэрэ къыпакІухьын хуей хъууэ. Ари лъэс лъагъуэ захуэм хагъэхьэжри, асфальт щІзуэ тралъхьэжащ. МазитІ-мазищ ипэ-кІз нэгур зымыгъэгуфІзу щыта лъэс лъагъуэ быркъуэшыркъуэм иджыпсту бульвар нэс къищІыкІащ, гъуэгубгъу къэухь хужьхэр и кІыхьагъкІэ ирикІуэрэ, пкІей жыг щхьэкІэ хъу-

Мы зэманым ухуакІуэхэр Головкомрэ ШортІагъэхэмрэ щыхасащ. Къалэ клиникэ сыма- тэнымрэ я уэрам зэхэкІыпІэм щегъэжьауэ джэщым и гупэкІэ къит унэхэм я нэхъ иным курыт еджапІэ №1-м нэсыху йолэжь. Уней скверырщ лэжьыгъэ нэхъ ин зращ!ыл!ар. лъапсэхэм ф!эк!а фэтэр куэду зэхэт унэхэр зытемыт а уэрам Іыхьэм хуэзэ лъэс зекІуама хъуа фэтэр зэтетым лъэс зекlyaпlэ ини пlэр, куэбжэпэхэри дагъакlуэу, зэтес ящlащ, иlэт, жьы хъуа жыг куэди итрэ я лъабжьэхэри мыгувэу асфальтыр щlэуэ зэрытралъхьэнум

Гъуэгум елэжьхэм ябгъурыту «Электросеть» Іуэхущіапіэм и іэщіагъэліхэми иджыри къэс Іэтауэ унэхэм екіуалізу щыта ток кіапсэхэр иджырей дунейпсо мардэхэм тету щІы щІагъым щІагъэзагъэ. Ар куэдкІэ нэхъ шына-Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэсищэ щри- гъуэншэу щытынущ цІыхухэмкІи дунейм и

ЛЪОСТЭН Музэ.

Румкъалэ быдапІэм и хъыбар

Нартсанэ (Кисловодск) километр 15 хуэдизкІэ пэжыжьэу, къухьэпіэмкіэ къыщытщ тхыдэжьым и фэеплъ, Рум Іуащхьэ жыхуаІэр. Япэ дищынщи, нэхъ пасэу абы зэреджэу щытар Румкъалэщ.

1823 ГЪЭМ «Новейшие известия о Кавказе» жыхуиІэ тхылъу Броневский Семён итхам итщ абы и хъыбар: «Кисловодск и къухьэпІэмкІэ уи нэм къыфІэнэу щытщ Бургусан жыхуаІэ Іуащхьэр. Абы узэрыдэкІуейр ІэкІэ къыхабзыкіа дэкіуеипіэхэмкіэщ. И щыгум тезщ пасэрей псэуалъэхэр, кхъащхьэхэр, жьэгу кумбхэмрэ кхъуэщын къутахуэхэмрэ. Зэраlуэтэжымкіэ, а Іуащхьэр пасэрей лъэпкъыжь гуэрым щыщхэм быдапІэ яхуэхъуауэ щы-

Илъэсипщі хуэдиз дэкіри, зыплъыхьакіуэ ціэрыіуэ Дюбуа де Монпере итхыжащ: «Щхьэхуэу щыт Іуащхьэ-быдапіэм дэкіуеипіиті-щым удрешей. Мывэ къырым къыхэбзыкіа а дэкіуеипіэхэр ціыхуіэм зэрищіам шэч хэлъкъым. Зэ ІуплъэгъуэкІи къыпхуэгъуэтынукъым дэкІуеипІэхэр, сыту жыпіэмэ, ахэр абрэмывэкіэ егъэжэкіыжа бжэ гъэпщкіуакіэ гъэбыдащ. Хьэкъщ мы щіыпіэр зыгуэрхэм

НобэкІэ а быдапІэр Рум Іуащхьэущ зэрытцІыхур, пасэрей Румкъалэм къытехъукІыжауэ. Мы фІэщыгъэр къызытехъукіам теухуауэ хъыбариті щыіэщ. Пэжыр дэтхэнэрами, нэгъуэщІ зыгуэрым къыхэкІами зыми ищІэр-

Япэ хъыбарымкІэ, пасэрей византийхэр, алыджхэр, венецианхэмрэ генуэзхэмрэ Кавказым куэду щышыlам, абыхэм зэреджэу щытар урымщ. Ахэр зэхэсу Рум Іуащхьэм тесауэ, ар я быдапізу щытауэ икіи Румкъалэ

ЕтІуанэ хъыбарымкІэ, Рум Іуащхьэм и лъапэм деж щысащ лъэпкъыжь гуэр, лэжьакіуэрэ хьэщіагъэр я фащэу. Зэгуэрым абыхэм бий къатеуат. Жылэр зэрыубыдри, къатеуахэм япэщІэуващ, я лъэ къихь къамыгъанэуи езэуащ, ауэ я къарухэр зэхуэмыдэу, бийр нэхъыбэу, нэхъ зэщГэузэдауэ къыщыщіэкіым, Іуащхьэм дэкіуейри, и щыгум зыщагъэбыдащ. «Фыкъытпэмыув! Фи къару къихь къэвмыгъанэу фызэуами, дынэхъыбэщ, лей зэдвмыгъэхыу, зыкъэфти, лъэпкъыр фыкъызэтенэнщ. Пщэдджыжь хъуху фыгупсысэ», - къажриlащ абы зэрыпхъуакlуэхэм я дзэпщым. «Ди псэр пытыху дызэуэнущ!», - жаlэрт языныкъуэхэм. «Щіыпіэр дывгъэбгыни, лъэпкъыр къедвгъэгъэл!» трагъэчыныхыырт адрейхэм. Абдежым жылэм къахэкlащ зы щіалэщіэ, щхьэрыхъуэн хужь и щхьэм фіэлъу. «Щіыр инщ. Дызыщыпсэуни дгъуэтыжынт, ауэ дыщалъхуа хэкум хуэдэ зыри тхуэхъунукъым. Дызыпа, дызыгъэшха щІынапъэр тфlэкlуэдмэ, зыми дрищlысыжкъым!», - жиlащ абы. ЩІалэм жиІам псори арэзы техъуати, пщэдджыжьым зэхэуэм пащэжащ, абыхэм фІырыфІкІэ ятынутэкъым я хэкур. Ауэ жылэдэсхэм я бжыгъэр хэщІ зэпытт, я лъэр щіэхуным зымащіэ тіэкіут иіэжыр. Абдежым щхьэрыхъуэн хужь зыщыгъа щіалэщіэр шуупэм къиувэри, и хэкуэгъухэм захуигъэзащ: «Си къуэшхэ! Бгырыс гъащІэм и уасэр ди джатэхэм ятынщ. Фынеуэ!». ЩІалэм и щхьэрыхъуэныр зыщхьэричщ, и шыр мыщтэн папщІэ, и нэр хущипхыкІри, биидзэм и ІувыпІэм яхигъэлъэдащ, щхьэрыхъуэным къыщІэхуа щхьэц кІыхьышхуэр и щІыбым, псыкъелъэу, трипхъэу. Ар хъыджэбзт! Пщащэ цІыкІум апхуэдэ лІыгъэ къызэрыкъуэкІам игъэгушхуа лъэпкъыр зэрызехьэу щІэпхъуэри, биидзэм яхэлъэдащ, я джатэхэр зэи хуэмыдэжу ягъабзэу. Бийр щтащ, икlyэтащ, зэрехьэжьэри, зэи къагъэзэжакъым мыбыкІэ. Зэрыжаlэжымкlэ, а пщащэм и цlэр Румт. А зауэм хэкlуэда хъыджэбз хахуэм и цІэр Іуащхьэм фІащыжаў аращ.

Іуащхьэр щэнхабзэмрэ тхыдэмрэ я фэеплъщ. КъызэрахутамкІи, ди лъэхъэнэм и 100 - 200 гъэхэм абы жылэ тесагъэххэщ. Іуащхьэр къатитІу зэхэлъу щытагъэнущ: илъабжьэм (гектари 116 - 117) жылэр щыпсэуащ, ищхьэр быдапізу щытауэ хуагъэфащэ, биидзэ къащытеуэкіэ дэкІуейрэ, абы зыщахъумэжу. КъищынэмыщІауэ, Іуащхьэм и щыгум кумбышхуэхэр къиудауэ иІэщ, гуэдзрэ псырэ шахъумэу шытауэ.

Рум Іуащхьэр яубыдыну бийр къыщ Іещак Іуэми щхьэусыгъуэшхуэ иlащ - ар сондэджэрхэм я Данэ лъагъуэм тетти, экономикэ и лъэныкъуэкІэ мыхьэнэшхуэ зиІэ щІыпІэт. НобэкІэ Рум Іуащхьэм и лъапэм Римгоркэ къэрэшей жылэр щысщ.

ФЫРЭ Анфисэ.

• Сытхэр уи псэукІэ, къуажэ?

Іъэ дызыхуэкІуэм бащэкІэ дыщогугъ

ціыху куэд Іэнатіэкіэ къызэрагъэ-

пэщырт. Нобэ ди жылэм дэсхэр зы-

хэпсэукІыр я унагъуэ хадэм кърах, я

Іэщым къыпах ерыскъыпхъэхэрщ,

бэджэнду хьэсэхэр зыІыгъхэм абы

къыхэкІыу, ди щІалэгъуалэ куэд

къуажэр районым щынэхъ инхэм ящыщщ. Фи жылэм и тхыдэм, и нобэрей гъащіэм кіэщіу щыгъуазэ дыхуэпщ амэ ди гуапэт. 1823 гъэм щ адзэри, хуэм-хуэмурэ, къуажиплі хъууэ къитіысхьауэ щытащ нобэ МалкэкІэ дызэджэр къым. Нэхъапэм ди къуажэм дэту зэрысым: Ашэбей, Хьэгъундыкъуей, щытащ колхоз. Абы нэмыщІ гъущІ-Хьэжыхьэблэ, Трамэхьэблэ. Мы зэхэкІхэм елэжь заводи заготбази дијащ. Ахэр щыјэжкъым. Абыхэм

маным ди къуажэ дэсщ цІыху мини 7-м нэблагъэ. А бжыгъэмкІэ Дзэлыкъуэ районым дыщыещанэщ. Урыси ермэлыи дэсш ди жылэм. avэ къанэ щІагъуэ щымыІэу адыгэщ

- Нобэ фи къуажэм социальнэ и лъэныкъуэкіэ, лэжьапіэ іэнатіэкіэ и Іуэху зыІутым и гугъу къытхуэщІыт.

- Ди жагъуэ зэрыхъунщи, абы и Налшык, Мэзкуу, Санкт-Петербург лъэныкъуэкіэ ди Іуэхур пщіэгъуалэ- кіуауэ щылажьэхэри мащіэкъым.

- Газ, уэздыгъэ, псы и лъэныкъуэкІэ фи Іуэху дауэ хъурэ? Къуажэ дыкІуамэ, и нэхъыбэм нэхъ Іуэхушхуэу, ціыхур нэхъ щіэмыарэзыуэ дэлъыр псы зэфэнкіэ унагъуэхэр тэмэму къызэрызэмы-

гъэпэщарщ. Газым и лъэныкъуэкІэ ди Іуэхур Іейкъым. Абы теухуауэ програмкъыпах хъерырщ. Лэжьапіэ Іэна- мэ щхьэхуэ щыіэщ къэралми рестІэр ди жылэм зэрыщымащІэм публикэми. Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм и унафэкіэ, уназэбгрыкlащ: хэти Псыхуабэ, хэти гъуэ хуэмыщlахэм я пщlантlэ

дыхьэпіэм нэс газыр пщіэншэу ирашаліэ. Уэздыгъэм и гугъу пщіымэ, абыкІэ дыщІэгузэвэн диІэкъым. ПсымкІэ Іуэхур зэрыщытыращ: ар мо ишхьэмкіэ кърашэхри, ди жылэм къэсащ, ауэ насосу плІы догъэлажьэри, абы ток куэдыІуэ ехь, ахъшэшхуэ токІуадэ, арщхьэкІэ псы уасэр дахэ-дахэу къыхэкІыркъым. КъимыдэкІэ ди уэрамхэм далъхьауэ щыта бжьамийхэр жьы хъуащ. Абыхэм я ныбжьыр илъэс 50-м щ игъуащи, къыпхеуд, зэдгъэпцІыжын хуей мэхъу, абы къыхэкІыу бжьамийхэр зэдмыхъуэкІыу хъунукъым. Проект дгъэхьэзырри ищхьэмкІэ едгъэхьащ, мы гъэм дыхагъэхьакъым ар зыхузэрахъуэкІынухэм, ауэ етІанэгъэ дыхэхуэну догугъэ. Дыхэхуамэ, ди цІыхухэр тыншыжынт. Иджыпсту псыр нэхъыбэу къагъэсэбэп цІыхухэм. Куэдым я унэм зыгъэкъэбзапіэхэр щіэтщ, я хадэхэм щіагъэлъадэ. Кіэщіу жыпіэмэ, гъэ дызыхуэкІуэм бащэкІэ дыщогугъ.

- Руслан, а зи гугъу пщ ахэм нэмыщі, ди къуажэхэм ціыхур нэхъ зыгъэпіейтейуэ узыщрихьэліэр щіым и Іуэхурщ. Гъавэ щіапіэхэр нобэ зыІыгъхэр куэд хъуркъым, щІым телэжьыхьыну зи мурадхэм я нэхъыбэм ар къалъысыркъым.

- Ар пэжщ, иджыпсту щіы зэмылэжь диlэкъым, псори гуэшащ. ООО жыхуаІэм хуэдэу, хозяйствэ піащэу тіу диіэщ - «Малкэ Ипшэ», «Малкэ» цІэр зезыхьэхэр. Зыр Нэчо зэкъуэшхэм яйщ, етІуанэр -Быфхэ яІыгъщ. Абы нэмыщІ, ди жылэм шыІэш мэкъумэш фермер хозяйствэ цІыкІуу 70-м нэс, бэджэнду къэзыщтахэу 40 хуэдиз. Абыхэм

цІыху куэд щолажьэ. - Унагъуэшхуэхэм хэкІыну зи му-

раду, щхьэхуэу псэуну къызылъыкъуэкіхэр лъапсэ щаухуэн щіапіэ хуеймэ, фадэІэпыкъуфрэ?

- Быниш икІи нэхъыбэ зиІэхэм

щІэддзауэ ядот щІы. Абы теухуауэ щыІэщ къэрал унафэ. Апхуэдэ унагъуэщІэхэр здэІэпхъуэну щІыпІэхэм газымрэ псымрэ етшэлІащ. Ахэр къыхэтхыкауэ диіэщи, нэхъ хуэныкъуэхэр, япэу зызыщІэгъэкъуапхъэхэр доціыху. Сотых пщіырыпщі ялъос унагъуэ къэс. Ауэ щІыр мащІэщ, лъапсэ хуейр куэд мэхъури, мызэкІэ а Іуэхур и кІэм нэсу зэфІыхьакъым. 90 гъэхэм ипэхэм ди къуажэм къыщрахьэжьауэ щытащ а лэжьыгъэр, унагъуэ куэдми иратащ унэ щаухуэн щІы Іыхьэ. Абы щыгъуэ щІы зылъысахэм ящыщ зыкъомым къагъэсэбэпыркъыми, абыхэм къе-Іытхыжурэ хуэныкъуэхэм ядот.

- Къуажэдэсыр здэкІуэн, щІалэгъуалэр щытеун, я нэгу зыщрагъэужьын ЩэнхабзэмкІэ унэ дэт

- Дэтщ, ауэ жьы хъуащ. УнэщІэм и проект едгъэщащ, икъукіэ дыщогугъ 2023 гъэм шэнхабээ ІуэхухэмкІэ зэхалъхьэну программэм дыхагъэхуэну. Мыри къыхэзгъэщыну сыхуейт: район унафэщІым и жэрдэмкІэ ди къуажэм къахьыжащ сабийхэр щрагъаджэ макъамэ школыр. Абы ныбжышІэхэр куэду йокІуалІэ, зыщагъасэ, зыкъыщагъэлъагъуэ.

- Мы зымкіэ сыноупщіыжынут Руслан. Зы илъэс тющырыпщі ипэкіэ. Совет Союзыр щыкъутэжа зэманхэм, ныджэм къытридзахэм, къулейсыз къуажэдэсхэм я бжыгъэр куэд хъурт. Фи жылэм дэс Нэчо зэшхэр, хьэрычэтыщІэхэр, абы щыгъуз куэдым ядэІэпыкъурт. Ноби хуэмыщІа унагъуэхэр щыбгъуэтынущ дэтхэнэ жылэми. Апхуэдэхэм зыгуэр яхуэфщІэфрэ?

А зи гугъу пщІа Нэчо зэшхэми Быфхи, адрей хьэрычэтыщІэхэми нэхъ хуэмыщахэм зыщагъакъуэ. Нэхъ хуэныкъуэхэр тхауэ диІэщи, я Іэщым, джэдкъазым я шхын и лъэныкъуэкІэ зыхузэфІэкІхэр ядоІэ-

> Епсэлъар САУТ СулътІанщ.

Тхыдэм ухэзыгъаплъэ гъэлъэгъуэныгъэхэр

махуэхэм щагъэлъагъуэ лэжьыгъэ Сыту жыпіэмэ, дахагъэм, Іэзагъэм телъыджэхэр - скульптор, сурэтыщі нэмыщі, абыхэм ящіэлъщ нэрымы-Тхьэзэплъыж Руслан и Іэдакъэ- лъагъу хуабагъэ, гуапагъэ гуэр, аращ джэщ. **щізкіщ нэри псэри дэзыхьэхыр. Ар** Іэдакъэщіэкіхэр зейм къехъуліарэ къызэІуахащ Къзбэрдей-Балъкъэр къемыхъулІарэ къызэрыпщІэри. Гуш-Республикэм и къэралыгъуэр илъэ- хуэныгъэу лэжьыгъэхэм къысхалъси 100 зэрырикъуам иращізкіа гу- хьам, къэпсэлъахэм къызэрыхагъэфІэгъуэ зэхыхьэхэм ящыщ зыуэ.

ПЭШЫМ щыплъагъу лэжьыгъэхэм къыщигъэуша гупсысэхэр щіэджы- ціыхухэм игъащіэми пщіэшхуэ яху-

Налшык дэт Лъэпкъ музейм мы кlакlуэхэм я деж нэсхьэсынымкlэ. зощl. Абы щыгъуэми я Іэхэр псэм къыкlэлъыкlуэну Тхьэм жиlэ. щамкіэ, адрейхэми зыхащіам аращ и

Си гуапэ дыдэу сыкъэкІуащ нобэ тхыдэм ухагъаплъэ. Фіэщыгъэхэри мы гъэлъэгъуэныгъэм, сфіэгъэщіэгъэщіэгъуэнщ: къубабэ (бэвыгъэм и гъуэнт сыту піэрэ щіэщыгъуэу ди тхьэ), гурзэ (дыгъэм и шэрхъ), дзэпщ, пащхьэ кърихьэнур Руслан жысізу, хьэт, нарт (Бэдынокъуэ, Сосрыкъуэ, зэlущіэр къыщызэlуихым къыхигъэ-Ашэмэз, н.) лІыхъужьхэр, нэгъуэщІ- щащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щэнхэри. Абыхэм я нэхъыбэр къызыхэlу- хабзэмкlэ и министр Къумахуэ Мущіыкіар пхъэщ, яхэтщ жэзым, гъуап- хьэдин. - Икіи сыкъэпціакъым: сымылъэм, дыжьыным къыхэщІыкІахэри. лъэгъуа, телъыджэ, щэху зыхъумэ Сэ сытым дежи псалъэр къызомэ- гуэрхэм сыхуейти, ар къызэхъул/ауэ ирохь, Руслан, уеф/эк/уэну си гуащіэкі гъэлъэгъуэныгъэм си псэм къызолъытэ. Зи іэм зыгуэр кьигъэщі пэщ!

къыбгъэдэкІыу шылажьэм и деж. Руслан ещхьу, къагъэщІыр телъы-

Адэкіэ зэіущіэм къыщыпсэлъащ УФ-м и цІыхубэ сурэтыщІ Пащты Герман, композитор ціэрыіуэ Хьэіупэ Джэбрэіил, сурэтыщі Мэзло Эдуард, нэгъуэщІхэри. Абыхэм псоми зы жьэу жаlащ Руслан зэрысурэтыщІ гъэщІэгъуэныр, апхуэдэхэр диІэу ди лъэпкъыр зэрыхэмыкІуэдэжынур я фІэщ зэрыхъур.

ЦІыху куэд къызэрырихьэлІар си гуапэщ икІи сыхуейщ гъэлъэгъуэныгъэр екіуэкіыху пэшыр зэи нэщі мыхъуну, - жиІащ КъБР-м и СурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщІ Къаныкъуэ Жаннэ. - ПщІэ псор сигу Уи япэ гъэлъэгъуэныгъэщ мыр, къохъуліауэ собжри, адэкіи

Тхьэзэплъыжхэ я лъэпкъым къыб-

гъэдэкіыу, къызэхуэса псоми фіыщіэ яхуищІащ Тхьэзэплъыж Мухьэмэд. Езы Руслан къэпсэлъапІэр хуит щыхуащІым, къыхигъэщащ ныбжьэгъуншэу, абыхэм я дэІэпыкъуныгъэншэу зыри зэрыхуэмыщІэнутэр. «Зызоплъыхьри, пэшым щІэту слъагъум я нэхъыбэр си ныбжьэгъущ, апхуэдиз сиІэуи сымыщІауэ. Сызэрывгъэлъэп рывгъэлъэп рывгъэлъ Тхьэм сищІ», - яжриІащ псоми.

Куэдрэ зэбгрыкІыжакъым гъэлъэгъуэныгъэм кърихьэлІахэр. КъыщІыхьа иужь зэплъа лэжьыгъэхэр абыхэм тепсэлъыхьа цІыхухэм яужькІэ езыхэри «къэпсэлъам» хуэдэт.

ИСТЭПАН Залинэ.

Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

Зэрыгушхуэм хуэдэщ

Рейтингхэмкіэ RAEX агентствэм хэіущіыіу ищіащ зи еджакіуэ нэхъыбэ Урысейм и еджапіэ нэхъыщхьэхэм щіэтіысхьа курыт школхэр. Кавказ Ишхъэрэ щІыналъэм щыщу зи цІэ къраІуа школи 5-м яхэтщ Налшык дэт лицей №2-мрэ гимназие №14-мрэ.

- Предпрофильнэ классу 9 диіэщ, 10 - 11-нэ классхэм нэса нэужь школакІуэхэм езыхэр зыхуей унэтіыныгъэр къыхахыжыну хуиту. Къапштэмэ, естественнэ шІэныгъэм дихьэххэм химиемрэ физикэмрэ; социально-экономикэм - обществознаниер, математикэр, экономикэр, правэр, технологическэм - математикэр, физикэр, информатикэр, химиер; гуманитарнэм - урысыбзэмрэ литературэмрэ, тхыдэр, хамэ къэралыбзэхэр куууэ ирагъэджынуш. Еджакіуэм къыхиха унэтіыныгъэм ехьэліауэ езым и щхьэзакъуэ щіэныгъэ проектхэр егъэхьэзыр. Ар къапщытэ республикэм и еджапіэ нэхъыщхьэхэмрэ лицейхэмрэ щезыгъаджэхэр хэту къызэрагъэпэща комиссэ щхьэхуэм. Апхуэдэ проектхэм ныбжьыщіэм къыхиха іэщіагъэм теухуауэ и зэхэщіыкіым зрагъэужь, иджырей ІэмалыщІэ куэдым хагъэгъуазэ, - жиІащ лицейм и унафэщІ Пешковэ Людмилэ.

Илъэситі ипэкіэ а еджапіэр къэзыуха, иджыпсту МГИМО-м щІэс Богданов Кирилл къызэрыхигъэщамкІэ, и еджапІэм щІэныгъэ куу щызригъэгъуэтынымкІэ уеблэмэ пандемиери зэран къыхуэхъуакъым.

- Псоми хуэ эээ ди егъэджак үэхэм я лэжьыгъэр псынщ э дыдэу дистанционнэ егъэджэкіэм траухуэну зэрахузэфіэкіар сэбэпышхуэ къытхуэхъуащ. Дауи, тынштэкъым зэи дызримыхьэлІа мардэхэм тету дерсхэр дджыныр, ауэ сыт хуэдэ гугъуехьхэм дыхэмытами, школыр хъарзынэу къэдухыу дызыщіэхъуэпс еджапіэ нэхъышхьэхэм дыш эт ысхьэну Тэмал дгъуэташ. - жи аш абы.

ЕтІуанэу зи цІэ къраІуа гимназие №14-м и унафэщІ Жамборэ Риммэ зэрыжиlамкіэ, класс нэхъыжьхэр унэтіыныгъэ щхьэхуэхэм тету зэрырагъаджэрэ илъэс 15-м нэсаш. Мы еджапіэр къэзыуххэр къанэ щымыlэу Урысейм и еджапlэ нэхъыфlхэм гугъуехь хэмыту щІотІысхьэф: Ломоносовым и цІэр зэрихьэу Москва дэт университетым. Кутафиным и цІэр зезыхьэ юридическэ университетым, Плехановым и цІэр зезыхьэ урысей экономикэ университетым, Пироговым и цІэр зезыхьэ медицинэ къэхутэныгъэхэмкІэ урысей лъэпкъ университетым.

ЕджакІуэм къыхиха унэтІыныгъэр ихъуэжыну иджыри хуит ящІ 10-нэ классым щІэсу арамэ, ауэ 11-нэм нэсамэ, апхуэдэр къезэгъыжыркъым. Ар езы еджакІуэхэми абыхэм я анэ-адэхэми фіыуэ къагуроіуэри, еджэным зэрыщіакъузэным хэтщ.

Егъэджэныгъэр гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэ зэманми къызэтеувыІэркъым: ныбжьыщІэхэм щІэныгъэ гуэдзэн ирагъэгъуэту

щадэлажьэ гъэмахуэ лагерхэр шыlэш.

ЕГЭ-м къыщахь балл лъагэм псори тещіыхьауэ щыщыткіэ, школакІуэр зыхуейну псомкій къызэрызэлгьэлэшыным дыхэтш. 11-нэ классым шІэсхэр очнэ-заочнэ мардэм тету еджэну Іэмал ядот илъэс ещанэ хъуауэ. Еджапіэ нэхъыщхьэ щіэтіысхьэну хуейхэр къыхаха унэтІыныгъэм теухуа дерсхэм макіуэ тхьэмахуэм щыщу махуищым. Апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэкІэм и фІыгъэкІэ еджакіуэм и щіэныгъэм хигъэхъуэну зэман нэхъыбэ къыхуонэ, зыпэрыхьа къалэнри жэуаплыныгъэ хэлъу кърихьэл энымк 1э сэбэпышхуэ мэхъу. Псом нэхърэ нэхъыщхьэращи, экзамен тыгъуэм щышынэу и гупсысэр зэтехуа хъуркъым.

ЕдгъэкІуэкІ классщіыб лэжьыгъэхэми я мыхьэнэр бгъэкІуэд хъунукъым: гимназистхэр яфІэфІу хэтщ творческэ, акъылым зезыгъэужь зэхьэзэхуэхэм, театр, къэфакіуэ студиехэм макіуэ. Апхуэдэ щІыпІэхэм студент гъащІэм хыхьа нэужь къахуэсэбэпыжыну псэлъэкіэ дахэм, ціыху хэтыкіэм щыхурагъасэ.

Языныкъуэхэм къалъытэ, Урысейм и еджапІэ нэхъышхьэ ціэрыіуэхэм ущіэтіысхьэн папщіэ, еджакіуэхэм репетиторхэр іэмал имыІзу къадэлэжьэн хуейуэ. Ар зэрымыпэжыр ди деж щынэрылъагъущ. Къэсхьынщ зы щапхъэ: сызыпэрыт лэжьыгъэмкіэ переаттестацэ сијзу къызэупщјахэщ, фи еджакјуэхэм апхуэдэ ехъуліэныгъэ яіэнымкіэ школым щевгъэгъуэт щіэныгъэ къудейр мащіэкъэ, жаіэри. Сэ жысіэнуми сынимыгъэсу, комиссэм хэтхэм ящыщ зым жэуап яритыжащ, репетитор лъэпкъи хэмыту, езым ди школыр дыщэ медалкіэ, еджапіэ нэхъыщхьэр диплом плъыжькіэ къызэриухар, - игу къегъэкІыж Жамборэ Риммэ.

Унафэщіым къызэрыхигъэщамкіэ, я школыр къэзыухахэм зэи ябгынэркъым - Іэмал зэрагъуэту, я егъэджакіуэу щытахэм я деж лъагъунлъагъу къокіуэ икіи ябзыщіыркъым зыщіэс еджапіэхэм нэхъыф дыдэу къыщалъытэхэм зэрыхабжэр. Къищынэмыщ ауэ, гимназием зэпыу имыlэу къыхуокlуэ еджапlэ нэхъыщхьэхэм я

унафэщіхэм къабгъэдэкіа фіьщіэ тхыгъэхэр. Апхуэдэу «Аргументы и факты» урысей газет ціэрыіуэр тетхыхьащ ди республикэм и егъэджакІуэхэмрэ ди курыт еджапІэхэр къэзыуххэм ягъэлъагъуэ зэфІэкІхэмрэ.

ЛЪОСТЭН Музэ.

Налшык удз гъэгъахэм я къалэ хъуащ

хэрш.

Хабзэ дахэ хъуауэ, **КъБР-м и Прави-** абдеж сурэтхэр щызытрагъэхащ. **тельствэм и Унэм и гупэм къит Зэгу-** Мы гъэм епл!анэу къызэрагъэп: рыІуэныгъэм и утыкум деж гъэ къэс къыщызэрагъэпэщ удз гъэгъахэр щагъэлъагъуэ Іуэху дахэ. Мы гъэм абы фокІадэм и 17 - 18-хэм пащащ. Ар къызэригъэпэщащ къалэм зегъэужьынымкіэ «Платформа Нальчик» институтым.

ДУНЕЙР зыгъэдахэ, нэр зыгъэгуфІэ, гукъыдэжым хэзыгъахъуэ удз гъэгъахэр хэт зыфіэмыфіыр?! Аращ мыпхуэдэ зэхыхьэ гуапэм ціыхушхуэ щіекіуэліари. Япэ махуэм абдеж зыщызыплъыхьахэм я гукъыдэжыр удз гъэгъа лІэужьыгъуэ телъыджэхэм нэмыщІ, къаІэтащ эстрадэ-духовой оркестрым и артистхэми. Гур хэзыгъахъуэт удз гъэгъа теплъэ иІэу утыкум щагъзува уардзунэхэр, гуащэхэр,

Мы гъэм епліанэу къызэрагъэпэща Іуэху гуапэм удз гъэгъахэр зыгъэкІхэмрэ зыщэхэмрэ Іэмал щаІащ а унэтІыныгъэм щаю зэфюкіхэр шагъэлъэгъуэну, я Іуэхушапіэхэм я ціэ ягъэіуну. Кърихьэліахэм ягу дыхьа удз гъэгъа лІэужьыгъуэщІэхэм зыщагъэгъуазэрт, зыхуейхэр ящэхурт. Псом хуэмыдэу зэхыхьэм къекІуэлІахэм щІэщыгъуэ ящыхъуар республикэм и сурэтыщіхэм абдеж щащіа удз гъэгъа-

Зэхыхьэм къекіуэліа ныбжыыщіэхэм папщіэ мастер-классхэр ирагъэкіуэкіащ. Апхуэдэу утыкум кино гъэщ эгъуэнхэр щагъэлъэгъуащ, Іуэху дахэр удз гъэгъахэм я къафэ концерт гукъинэжымкіэ зэхуащіыжащ.

Тхыгъэри сурэтхэри зейр ТЕКІУЖЬ Заретэщ.

Нэхъ мащіэху, нэхъыфі?

«Динамо» (Ставрополь) -«Спартак-Налшык» (Нал-(Hа́лшык) - 3:4 (1:1). Ставрополь. «Динамо» стадион. Фо-кlадэм и 19. Цlыхуи 150-рэ еплъащ.

Судьяхэр: Колтунов (Дон Іvc Ростов). Ежак (Сочэ). Туркин (Астрахань)

«Динамо»: Зернаев, Вагабов, Ярцев, Кабулов, Джиджоев (Кусаев, 66), Гайдаров, Пучков, Кобесов, КІурашын (Засеев, 88), Суанов, Бигулаев (Кочканян, 90).

«Спартак-Налшык»: Мицаев, [•]Далиев, КІэдыкъуей Лелюкаев, 72), Белоусов, Мэкъуауэ, Ашуев (ЛІуп, 54), Торосян, Дэхъу (Ольмезов, 73), Хьэшыр (Топурие, 63), Масленников, ХъутІэ.

Топхэр дагъэкіащ: БелоутикІэ (3:2). ХъутІэм, (3:3). Топурие, 90+5 (3:4).

сян, Мэкъуауэм, Лелюкаевым. Пучковым.

Джэгум къыхахуащ Мэкъуауэр (71-нэ дакъикъэм).

УРЫСЕЙ Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ лигэм и япэ ищыжа хэгъэрейхэр Япэ гупым щекіуэкі зэхьэ- убыдыпіэншэ хъуат - тезэхуэм ипкъ иткіэ фокіадэм пщэныгъэр зыіэщіалъхьат. и 19-м «Спартак-Налшыкыр» ДжэгупІэ губгъуэм и кум Ставрополь щыlущlащ «Ди- къыщрагъажьэри къыкlэнамо»-м. Мыгъэрей зэхьэ- лъыкlyэ ебгъэрыкlуэныгъэр зэхуэр зэрыщІидзэрэ и унэ ирагъэжьащ «Динамо»-м и щыджэгуу зы текІуэныгъи футболистхэм. Абы хэту тозыІэрызымыгъэхьэфа хэгъэ- пыр къызыІэрыхьа Бигулаерейхэм къыдэщІхэр япэу зэ- выр ди гъуащхьэхъумэхэм рагъэгуфіэным зэрыхущіэ- яіэщіэкіри, гъуащхьэтетым къунум шэч къыщ ытепхьэн хуэзанщ э хъуащ. Абыи тощыІэтэкъым. Зэіущіэм и пэ- пыр щхьэпридзри бжыгъэр щІэдзэ дакъикъэхэр коман- 3:1-м хуигъэкІуащ. дэхэм жыджэру къыщІадзащ. Дэтхэнэри хущІэкъурт псынщІэу бжыгъэр къызэ- хъуэжам «Спартак-Налшы-Іуихыу адэкіэ джэгур зэры- кым» и лъэр щіиуда хуэдэт. хуей щытыкІэм иригъэувэну. Ещанэ топыр щыдагъэкІа

екіуэкіыу налшыкдэсхэм япэ «Динамо»-м иджыри зы топ ебгъэрыкІуэныгъэ шына- хьэщІэхэм я гъуэм къыдигъуэр къызэрагъэпэщащ. То- гъэкlащ, арщхьэкlэ ар хабпыр зыІыгъыу хэгъэрейхэм я зэм темыту къэхъуауэ къэзыштрафнойм екіуаліэ Хьэ- лъыта судьям хибжакъым. шырым ар КІэдыкІуейм и лъэныкъуэмкІэ хитащ. Зыхъумэжыныгъэм къаруушхуэ травыгъэн папщвэ ди щвахухэзыха «Динамо»-м ебгъэ- лэхэм къаруушхуэ хухарыкіуэныгъэр къызэтригъэу- хырт, хабзэр къызэпаудын выІащ.

Налшыкыр» къыкІэлъыкІуэу футболистхэм ящыщ зыр хьащ. и хьэрхуэрэгъухэм я гъуэм ІэщІэкІыным щекІуэлІам. Дэхъум угловой- къытезыхьа Мэкъуауэм ар Белоусовым икіи зэіущіэм и етіуанэ дагъуэ зыхуэхъуа ди текіуэныгъэ бжыгъэр къызэІуихащ - 0:1.

ДжэгупІэ губгъуэм и кум хахуащ. къыщыщІадзэри «Динанойм щихьэм лъэщу гъуэм еуащ, арщхьэкІэ зымащІэкІэ техуакъым.

ЗэпэщІэтыныгъэр кІуэ пэтми нэхъ къызэщіэплъэрт, нэхэр икіэщіыпіэкіэ иригъэфутболистхэр жыджэрү зэ- кіуэкіри командэм къаруупэщіэтт. Топыр напіэзыпіэм щіэ къыхигъэхьащ - икіи зы лъэныкъуэмкіэ къикіыу джэгум и екіуэкіыкіэм напіэадрейм къыщыхутэрт. Ап- зыпіэу зихъуэжащ. Ищхьэкіэ хуэдэу налшыкдэсхэм ягъэ- къэдгъэлъэгъуа щытыкіэхэм зэщіа угловойм топыр къы- я щхьэусыгъуэкіэ текіуэныхэзыха Суановым Мицаевым гъэр зи Іэрылъхьэу къэзыи лъэныкъуэмкіэ къиунэтіащ лъыта «Динамо»-м щіэщхъу икІи штрафнойм щихьэ дыдэращ ди щІалэхэм къыщагъэувы Іэфар.

Налшыкым» и угловойм мынэжауэ хьэщ эхэм контркъыхуихьы- атакэ ехъvлІэныгъэ ным зымащІэщ иІэжар. А гъэпэщащ. Абы кърикІуа махуэм хьэщ эхэм ар нэ- угловойр хъыбэу яхуэзыгъэзэщ А Дэ- гъуэм дыхьэ топым Іэкіэ хъур зэуа топым ХъутІэмкІэ иригъэунэтІащ, арщхьэкІэ щытыкіэр зи нэіэ щіэт «Динамо»-м и гъуащхьэтет Зернаевым къищтащ.

ЩэщІрэ етхуанэ дакъикъэр екІуэкІыу хэгъэрейхэм я гугъуехьым хуэфэщэн тыгъэ къыпэкІуащ. Гупышхуэу ипэкіэ кіуэта Ставрополь и командэм хэту штрафнойм имыхьэ щІыкІэ Суановым топыр къыІэрыхьащ. Ди гъуэм екіуэліэну Іэмал зэримыІэр къызыгурыІуа «Динамо»-м и футболистыр абы лъэщу еуащ икІи гъуэм къыдэкlауэ щыт Мицаевым и щІыбагъымкІэ къыщехуэ-

хыжри гъуэм дыхьащ - 1:1. Загъэпсэхуу къихьэжа нэужь топ дагъэкlам зи лъэр жан къищІа ставропольдэсхэм ебгъэрыкІуэныгъэм совым, 16 (0:1). Суановым, пащащ. Дакъикъищ нэхъ 35 (1:1). Бигулаевым, 48 дэмыкІыу бжыгъэри ягъэбэ-(2:1). Бигулаевым, 58 (3:1). гъуащ. Джэгупіэ губгъуэм Ольмезовым, 77 - пеналь- къыщыщ адзэри контратакэ псынщІэкІэ «Спартак-Налшыкым» и гъуэм къыбгъэ-Дагъуэ къыхуащіащ Торо- дыхьащ. Абы хэту штрафноймкІэ къыхата топым шхьэкІэ гъчэм иригъэчнэтІащ Бигулаевым. Ди гъуащхьэтетым абы зыри хуещІа-

къым - 2:1. КъыхагъащІэу къежьэу

Дакъикъэ зыбжанэм къриубыдэу щытыкІэм зэрызи-Епщыкіупліанэ дакъикъэр дакъикъэм къыкіэлъыкіуэм

> кІуэныгъэ шынагъуэхэр зэхуей щыхъуи къахуихуэу. шынагъуэ

Хэгъэрейхэм я ебгъэры-

Зэlущlэм и бжыгъэм зэмо»-м и футболистхэр гу- щхьэщыкІыныгъэ иІэу, абы пышхуэу ипэкіэ кіуэтащ. Хэ- къищынэмыщіауэ зы ціыхугъэрейхэм яхэту а махуэм кІэ нэхъ мащІэу къэна «Спарди щалэхэм къапэщіэта так-Налшыкым» и Іуэхур зэ-КІурашын Альберт штраф- хэкіауэ куэдым къалъытащ. Арщхьэкіэ дэнэт!

Налшыкдэсхэм я тренер нэхъыщхьэ Биджиев Хьэсэнбий зэхъуэкІыныгъэ зыбжакъншышІаш

Джэгум хухаха зэман нэхъыщхьэр иухыным дакъи-КъыкІэлъыкІуэу, «Спартак- къэ пщыкІущ нэхъыбэ къэпсынщІэ къызэракъыщыхатам,

къригъэгъэзаш хэгъэрейхэм яшыш зым. Судья набдзэгубдзаплъэм щыуагъэр и нэІэ щІэкІакъым - пенальти! Ар Іэзэу игъэзэщіащ джэгум къыхыхьагъащІэ Ольмезовым икІи зэшхьэшыкІыныгъэр нэхъ мащІэ ищІащ - 3:2.

ЗэІущІэм и кІэух бжыгъэм зэхъуэкІыныгъэ халъхьэну къызыхукъуэкlа «Спартак-Налшыкым» футболистхэм я къарур къызэрыгъуэтыжащ, командэр ирикъуу щыджэгуам нэхърэ нэхъыфІу щынэхъмащІэм зыкъагъэлъэ-

гъуэн щІадзат. Куэд дэкІатэкъым зэІушІэм ди шІалэхэр къыкІэлъыкІуэу къыщыхэжаныкІам. Налшыкдэсхэм я ебгъэрыкІуэныгъэм къезыхьэжьа ЛІупым топыр Топурие и лъэныкъуэмкІэ къыхитащ. Иужьрейр гъуэм гъунэгъу щыхуэхъум, ар ХъутІэм хуигъэжащ икІи ди гъуащхьауэм бжыгъэр зэхуэдэ ищІыжащ -

Джэгум и зэман нэхъыщхьэм къыщ агъуа дакъикъипліыр зэіущіэ псом и уасэт щызэхэкІын хуейр арат. Хэгъэрейхэм къыхата угловойм иужькІэ «Динамо»-м и футболистхэм ящыщ зыр зэуа топыр перекладинэм техуэри къигъэлъеижащ. Абы къыкІэлъыкІуэу контратакэ псынщІэкІэ зыкъэзыгъэза «Спартак-Налшыкым» зэlущlэм и иужьрей секундхэм текІуэныгъэр къыхуихьащ. Ещанэ топыр дэгъэкІынымкІэ дэ-Іэпыкъуэгъу хъуа Топурие и командэм и епланэ топыр дигъэкІри, зи чэзу очкои-Куэд дэкlакъым «Спартак- Апхуэдэу «Динамо»-м и щыр налшыкдэсхэм къахуи-

Дакъикъэ тІощым къриубыдэу топитІкІэ къыкІэрыхуу кіэ къыхита топыр Іэзэ дыдэу Іэкіэ иубыдащ. Иджырей икіи зы ціыхукіэ нэхъ мащіэў щхьэкіэ гъуэм дигъэкіащ зэіущіэм къриубыдэу ар къэна ди щіалэхэм зэіушіэм къызэрыщахьыжар футболым зэрыху рагъаджэ тхылъхэм иратхэну хуэфащэщ.

ЕтІуанэ лигэм и Япэ гупым ебгъуанэ джэгугъуэм и адрей зэlущlэхэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр къарикlуащ: «Легион» (Мэхъэчкъалэ) - «Биолог-Новокубанск» гресс) - 1:1. «Алания-2» Владикавказ) - «**Мэшыкъуэ**-КМВ» (Псыхуабэ) - 2:4, СКА (Дон Iус Ростов) - «Форте» Таганрог) - **3**:1, «**Чайка**» Песчанокопскэ) «Есэнт**іыгу**» (Есэнтіыгу) - **2**:**0**, «Дружба» (Мейкъуапэ) -«Кубань-Холдинг» (Павловскэ) - 2:3, «Черноморец» (Новороссийск) (Волгорад) - **0**:**0**.

КъыкІэлъыкІуэ джэгугъуэр «Спартак-Налшыкым» и унэ щригъэкlуэкlынущ. Фокlадэм и 25-м ди щІалэхэм кърагъэблэгъэнущ турнир таблицэм къащыкІэлъыкІуэ Дон Іус Ростов и СКА-р.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Урысей Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ лигэм и Япэ гупым зэхьэзэхуэр зэрыщекіуэкіыр

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Чайка» 2. «Ротор» 3. «Биолог-Новокубанск» 4. «Кубань Холдинг» 5. «Черноморец» 6. «Спартак-Налшык» 7. СКА 8. «Форте» 9. «Динамо» Ст. 10. «Мэшыкъуэ-КМВ» 11. «Дружба» 12. «ЕсэнтІыгу» 13. «Легион» 14. «Алания -2»	9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 8 9	7 6 5 6 4 4 3 3 1 1 1 1	1 2 3 0 3 2 4 3 5 4 3 2 2 2 2	1 1 1 3 1 3 2 3 3 4 5 6 5 6	15-2 21-8 13-8 16-14 10-7 19-14 10-8 14-12 8-10 11-16 9-13 5-14 6-17 6-20	22 20 18 18 15 14 13 12 8 7 6 5 5

КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэр, КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министерствэр, Бэрбэч ХьэтІутІэ и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр, Щіэныгъэхэмкіэ Дунейпсо Адыгэ академиер, Къэбэрдей Адыгэ Хасэр, «Адыгэ псалъэ», «Кабардино-Балкарская правда» газетхэр Нэгъуейхэ я лъэпкъым хуогузавэ КъБР-м щіэныгъэмрэ техникэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, медицинэ щіэныгъэмкіэ доктор Нэгъуей Беслъэн Сэфарбий и къуэр дунейм зэрехыжам къыхэкlыу.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр: ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщі-Къаншокъуэ редактор), Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, Нэ-щІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

> Индексыр П 5894 Тиражыр 1.777 Заказыр №1903

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

шыткъым

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщіэныгъэхэмкіэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

МЫ КЪЫДЭКІЫГЪУЭМ ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэкі Соня, редактору Нэщіэпыджэ Замирэ, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (1, 2-нэ нап.), Щоджэн Иннэ (3, 4-нэ нап.).

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Ан-

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ. Никольскэ уэрам, 5-А

сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.